

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΥΠΡΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΜΕΣΩΝ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ

Πτυχιακή εργασία

“ ΝΟΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΗΧΟΤΟΠΙΟΥ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ
ΤΗΣ ΛΕΜΕΣΟΥ, ΜΕΣΩ ΤΩΝ ΚΙΝΗΤΩΝ
ΤΗΛΕΦΩΝΩΝ: ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΔΕΣΜΩΝ ΜΕ ΤΟΝ
ΗΧΗΤΙΚΟ ΧΩΡΟ ΤΗΣ ΛΕΜΕΣΟΥ ΣΕ ΑΤΟΜΑ ΜΕ
ΑΠΟΥΣΙΑ ΟΡΑΣΗΣ ”

Αναστασία Μαγνήτη

Λεμεσός 2014

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΥΠΡΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΜΕΣΩΝ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΣΠΟΥΔΩΝ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ

Πτυχιακή εργασία

“ ΝΟΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΗΧΟΤΟΠΙΟΥ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ
ΤΗΣ ΛΕΜΕΣΟΥ, ΜΕΣΩ ΤΩΝ ΚΙΝΗΤΩΝ
ΤΗΛΕΦΩΝΩΝ: ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΔΕΣΜΩΝ ΜΕ ΤΟΝ
ΗΧΗΤΙΚΟ ΧΩΡΟ ΤΗΣ ΛΕΜΕΣΟΥ ΣΕ ΑΤΟΜΑ ΜΕ
ΑΠΟΥΣΙΑ ΟΡΑΣΗΣ ”

Αναστασία Μαγνήτη

Σύμβουλος καθηγήτρια
Δρ. Αγγελική Γαζή

Λεμεσός 2014

Πνευματικά δικαιώματα

Copyright ©Αναστασία Μαγνήτη, 2014

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.

Η έγκριση της πτυχιακής εργασίας από το Τμήμα Επικοινωνίας και Σπουδών Διαδικτύου του Τεχνολογικού Πανεπιστημίου Κύπρου δεν υποδηλώνει απαραίτητως και αποδοχή των απόψεων του συγγραφέα εκ μέρους του Τμήματος.

Περίληψη

Η παρούσα πτυχιακή εργασία με τίτλο *Νοηματοδότηση ηχοτοπίου της πόλης της Λεμεσού, μέσω των κινητών τηλεφώνων: Ανάπτυξη δεσμών με τον ηχητικό χώρο της Λεμεσού σε άτομα με απουσία όρασης*, εκπονήθηκε από την Αναστασία Μαγνήτη, φοιτήτρια του η' εξαμήνου του Τμήματος Επικοινωνίας και Σπουδών Διαδικτύου του Τεχνολογικού Πανεπιστημίου Κύπρου, υπό την επίβλεψη της επίκουρης καθηγήτριας Αγγελικής Γαζή και ολοκληρώθηκε το Μάιο του 2014.

Σκοπός της εργασίας είναι να κατανοηθεί ο τρόπος που τα άτομα με απουσία όρασης αντιλαμβάνονται το φυσικό περιβάλλον γύρω τους, μέσα από τους ήχους που εισέρχονται στα αυτιά τους, όταν παρευρίσκονται σ' αυτό. Επιπρόσθετα ερευνάται ο τρόπος που αναπτύσσουν δεσμούς με το χώρο, σύμφωνα με τα συναισθήματα που τους δημιουργεί το ηχοτοπίο της πόλης της Λεμεσού, την αίσθηση του ανοίγειν και τις συνέπειες που προκαλεί το ηχητικό περιβάλλον. Η έρευνα περιλαμβάνει τα αποτελέσματα ποιοτικής έρευνας, που διεκπεραιώνεται με τις εξής μεθόδους: διαδικασία ηχητικού περιπάτου και ομάδα εστίασης. Το δείγμα που ασχολείται είναι συνολικά δέκα άτομα με απουσία όρασης.

Η πόλη της Λεμεσού, σύμφωνα με τα άτομα με απουσία όρασης, χαρακτηρίζεται από ποικιλία ήχων, οι οποίοι δημιουργούν θετικά και αρνητικά συναισθήματα. Επιπρόσθετα παρατηρείται, προτίμηση στους φυσικούς ήχους σε αντίθεση με τους ήχους της πόλης, καθώς επίσης και εντοπίζονται ήχοι που δημιουργούν οικειότητα.

Λέξεις-Κλειδιά: ήχος, ηχοτοπίο, συναισθήματα, ανάπτυξη δεσμών, πόλη, Λεμεσός

Ευχαριστίες

Η παρούσα πτυχιακή εργασία δεν θα μπορούσε να ολοκληρωθεί χωρίς την υποστήριξη της επιβλέπουσας καθηγήτριας Δρ. Αγγελικής Γαζής στην οποία οφείλω τις θερμότερες ευχαριστίες μου. Η εμπιστοσύνη που μου έδειξε, ώστε να συμμετέχω στην έρευνά της, για να συλλέξω τα απαραίτητα δεδομένα, όπως επίσης και η καθοδήγηση που μου πρόσφερε καθ' όλη τη διάρκεια της πτυχιακής μου εργασίας, αποτέλεσαν σημαντικό ρόλο για τη διεκπεραίωσή της. Ακολούθως θα ήθελα να ευχαριστήσω τους συνεργάτες της, κ. Ριζόπουλο και κ. Ανδρέου, που χωρίς τις γνώσεις τους στην τεχνολογία και στον προγραμματισμό, δεν θα ήταν εφικτή η χρήση της εφαρμογής που χρησιμοποιήθηκε από τους συμμετέχοντες, για τους σκοπούς της έρευνας, όπως και η ανάλυση των δεδομένων που καταγράφηκαν στην εφαρμογή. Θα ήταν παράλειψή μου να μην ευχαριστήσω όλους τους συμμετέχοντες της έρευνας, που χωρίς αυτούς δεν θα μπορούσε να υλοποιηθεί η έρευνα, καθώς επίσης και όλους τους καθηγητές του Τμήματος Επικοινωνίας και Σπουδών Διαδικτύου, για τις πολύτιμες γνώσεις που μου πρόσφεραν καθ' όλη τη διάρκεια των σπουδών μου. Ιδιαίτερες ευχαριστίες θα ήθελα να απευθύνω στην οικογένεια μου για τα όσα έχει κάνει για μένα και τους φίλους μου για τη στήριξη και συμπαράστασή τους.

Πίνακας Περιεχομένων

Περίληψη.....	iii
Ευχαριστίες.....	iv
Κατάλογος Πινάκων	vi
Κατάλογος Εικόνων	vii
Συντομογραφίες	viii
Απόδοση Όρων	ix
Κεφάλαιο 1: Εισαγωγή.....	1
Κεφάλαιο 2: Περιγραφή προβλήματος – Αναγκαιότητα μελέτης	3
Κεφάλαιο 3: Βιβλιογραφική Επισκόπηση.....	4
3.1 Ήχος και αίσθηση της ακοής	4
3.1.1 Η σημασία του ήχου για τα άτομα με απουσία όρασης	4
3.1.2 Ανάπτυξη τεχνολογιών και ηχητικά συστήματα	5
3.2 Ηχοτοπίο και ακουστική οικολογία.....	6
3.3 Ανάπτυξη δεσμών με το ηχητικό περιβάλλον.....	6
3.4 Υφιστάμενες έρευνες ηχοτοπίου	7
3.5 Συμπεράσματα από τη βιβλιογραφική επισκόπηση	8
Κεφάλαιο 4: Ερευνητικά Ερωτήματα	10
Κεφάλαιο 5: Μεθοδολογία	11
5.1 Διαδικασία εκτέλεσης της έρευνας.....	11
5.2 Ηχητικός περίπατος	11
5.3 Μέσα συλλογής δεδομένων	18
5.4 Δειγματοληψία	20
5.5 Ηθικά Ζητήματα.....	21
Κεφάλαιο 6: Αποτελέσματα	23
6.1 Ανάλυση δεδομένων ομάδας εστίασης.....	23
6.2 Ανάλυση καταχωρήσεων στην εφαρμογή “Locomotion”	31
Κεφάλαιο 7: Συμπεράσματα.....	34
Κεφάλαιο 8: Περιορισμοί και μελλοντική έρευνα.....	36
Βιβλιογραφία	38
Παραρτήματα.....	40

Κατάλογος Πινάκων

Πίνακας 1: Δημογραφικά χαρακτηριστικά συμμετεχόντων και η σχέση τους με τη Λεμεσό	21
Πίνακας 2: Συναισθήματα που καταχωρήθηκαν κατά τη διάρκεια του ηχητικού περιπάτου	32

Κατάλογος Εικόνων

Εικόνα 1: Χάρτης διαδρομής ηχητικού περιπάτου	12
Εικόνα 2: Σιντριβάνι στο Ζωολογικό Κήπο Λεμεσού	13
Εικόνα 3: Θάλασσα δίπλα από τη Λεωφόρο 28ης Οκτωβρίου.....	13
Εικόνα 4: Στοά δίπλα από το Φυτίδειο Αθλητικό Κέντρο (ΓΣΟ).....	14
Εικόνα 5: Εκκλησία Αγίας Τριάδος.....	15
Εικόνα 6: Στοά στην Πλατεία Ηρώων	15
Εικόνα 7: Πλατεία Σαριπόλου	16
Εικόνα 8: Η εφαρμογή “Locomotion” κατά την έναρξη.....	17
Εικόνα 9: Επεξηγηματική εικόνα της εφαρμογής “Locomotion”.....	17
Εικόνα 10: Η οθόνη της εφαρμογής “Locomotion” στο τέλος του ηχητικού περιπάτου	18
Εικόνα 11: Χαρτογράφηση συναισθημάτων	20

Συντομογραφίες

GPS:	Global Positioning System
οπ. αναφ.:	όπως αναφέρεται
et al:	Et alii (και συνεργάτες)
ΤΕ.ΠΑ.Κ.:	Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου

Απόδοση Όρων

Soundscape	Ηχοτοπίο
Soundwalk	Ηχητικός περίπατος
Place attachment	Ανάπτυξη δεσμών με το χώρο

Κεφάλαιο 1: Εισαγωγή

Κάθε περιβάλλον γύρω μας συμπεριλαμβάνει ένα σύνολο ήχων. Πολλές φορές οι ήχοι αυτοί δεν γίνονται πλήρως αντιληπτοί, λόγω του ότι η προσοχή του ατόμου απορροφάται από την εικόνα του περιβάλλοντος. Σύμφωνα με το Schafer (2005), η σημασία του ήχου μπορεί να αξιολογηθεί μόνο αν κλείσουν τα φώτα, και το άτομο βρεθεί στο σκοτάδι, όπου θα αντιληφθεί τη σημαντικότητα της ύπαρξης του ήχου και το μέγεθος των πληροφοριών που μπορεί να μας μεταφέρει. Η σπουδαιότητα του ήχου κατανοείται επίσης, μέσω της εμπειρίας των ατόμων με απουσία όρασης, για τα οποία ο ήχος ισοδυναμεί με το φώς (Hull, 2001). Παρόλα αυτά, εκτός από την εικόνα που παρεμποδίζει την αντίληψη των υπαρκτών ήχων, ο θόρυβος φαίνεται να αποτελεί σύμφωνα με τον Schafer, εμπόδιο στην κατανόηση του ηχητικού περιβάλλοντος, όπως για παράδειγμα στο περιβάλλον μιας σύγχρονης πόλης (Schafer, 1977). Το σύνολο των ήχων που συναντάται σ' ένα περιβάλλον και γίνεται αντιληπτό, αποτελεί το ηχοτοπίο (Schafer, 1977), σύμφωνα με το οποίο, το άτομο αναπτύσσει συναισθήματα και προσδίδει την υποκειμενική του ερμηνεία για το χώρο.

Η υφιστάμενη έρευνα επικεντρώνεται στον τρόπο που τα άτομα με απουσία όρασης νοηματοδοτούν το ηχητικό περιβάλλον της πόλης της Λεμεσού, καθώς επίσης και στον τρόπο που αναπτύσσουν δεσμούς με το συγκεκριμένο περιβάλλον, επηρεασμένοι από τα συναισθήματα που αναπτύσσονται. Με απώτερο σκοπό να εξαχθούν συμπεράσματα για τα συναισθήματα που αναπτύσσονται και τους παράγοντες ήχους, που προκαλούν την ανάπτυξη των ανθρώπινων συναισθημάτων, όπως και για τους δεσμούς που αναπτύσσονται, με την πόλη, επιλέγεται να ακολουθηθεί ποιοτική έρευνα. Η μέθοδος του ηχητικού περιπάτου στο κέντρο της πόλης της Λεμεσού, σε συνδυασμό με την εφαρμογή καταγραφής συναισθημάτων και με τη μετέπειτα διεξαγωγή ομάδας εστίασης, αποτέλεσαν τα μέσα, τα οποία εφαρμόστηκαν για να συλλεχθούν τα δεδομένα.

Στο δεύτερο κεφάλαιο της παρούσας διατριβής, παρουσιάζεται ο λόγος που καθιστά αναγκαία η διεκπεραίωση της έρευνας, η οποία σχετίζεται με τους δεσμούς που αναπτύσσουν τα άτομα με απουσία όρασης, με την πόλη της Λεμεσού, επηρεασμένα από το ηχοτοπίο της πόλης. Οι ελλείψεις, που διαπιστώθηκαν στην υπάρχουσα βιβλιογραφία, σχετικά με το συγκεκριμένο θέμα καθιστούν αναγκαία την επιτέλεση της έρευνας. Ακολουθώντας, στο τρίτο κεφάλαιο, γίνεται αναφορά στο θεωρητικό υπόβαθρο της έρευνας, όπου αναπτύσσονται θέματα σχετικά με τον ήχο, τη σημασία του για τα άτομα με απουσία όρασης, καθώς επίσης αναφέρονται τεχνολογίες και ηχητικά συστήματα που αναπτύχθηκαν για να παρέχουν στα άτομα αυτά ευκολίες στην καθημερινότητά τους. Επιπρόσθετα, ορίζονται το ηχοτοπίο και η ακουστική οικολογία και στη συνέχεια εξηγείται η περίπτωση ανάπτυξης δεσμών με το ηχητικό περιβάλλον, στην οποία επικεντρώνεται και η παρούσα έρευνα. Στο προτελευταίο μέρος, του δεύτερου κεφαλαίου, παρουσιάζονται οι έρευνες που εντοπίστηκαν και σχετίζονται εν μέρη με το θέμα έρευνας της παρούσας πτυχιακής εργασίας και στο τέλος τα συμπεράσματα που προκύπτουν από τη βιβλιογραφική επισκόπηση.

Το επόμενο κεφάλαιο, κεφάλαιο τέσσερα, καταλήγει στα ερευνητικά ερωτήματα, τα οποία εξηγούνται, ώστε κατανοηθεί το θέμα που ερευνά η υφιστάμενη έρευνα. Στο πέμπτο κεφάλαιο γίνεται αναφορά στη μεθοδολογία της έρευνας, όπου συγκεκριμένα παρουσιάζονται τα εργαλεία

συλλογής δεδομένων και ιδιαίτερα η διαδικασία του ηχητικού περιπάτου, η μέθοδος ανάλυσης και το δείγμα της έρευνας. Τα αποτελέσματα της έρευνας, που προκύπτουν από την ποιοτική ανάλυση περιεχομένου, παρουσιάζονται στο έκτο κεφάλαιο, με τη βοήθεια των επισυναπτόμενων αποσπασμάτων, από την ομάδα εστίασης και ένα πίνακα με τα συναισθήματα που καταγράφηκαν κατά τη διάρκεια του ηχητικού περιπάτου. Ακολούθως, διεξάγεται σύγκριση αποτελεσμάτων, και στο κεφάλαιο επτά αναγράφονται τα αποτελέσματα που προκύπτουν. Στο όγδοο και τελευταίο κεφάλαιο, αναφέρονται οι περιορισμοί που παρουσιάστηκαν κατά τη διεξαγωγή και ολοκλήρωση της έρευνας, καθώς επίσης προτείνονται κάποιες μελλοντικές έρευνες, που θεωρούνται χρήσιμο να πραγματοποιηθούν σχετικά με το υπό διερεύνηση ζήτημα. Η παρούσα πτυχιακή εργασία ολοκληρώνεται με την παράθεση της βιβλιογραφίας που χρησιμοποιήθηκε και τα παραρτήματα.

Κεφάλαιο 2: Περιγραφή προβλήματος – Αναγκαιότητα μελέτης

Οι ήχοι που μπορεί κανείς να ακούσει σ' ένα περιβάλλον, δεν γίνονται το ίδιο αντιληπτοί απ' όλα τα άτομα, αντιθέτως μερικοί ήχοι γίνονται περισσότερο ή λιγότερο αντιληπτοί. Ορισμένες κατηγορίες παραμέτρων που επηρεάζουν την αντίληψη του ηχητικού περιβάλλοντος και ωθούν το κάθε άτομο να το ερμηνεύει διαφορετικά, είναι η χρονικότητα, η χωρικότητα, και η ευαισθησία του ατόμου (Murray, 2010). Αρκετοί ερευνητές έχουν ασχοληθεί με τη μελέτη του τρόπου που το άτομο ερμηνεύει το ηχοτοπίο, καθώς επίσης και την επίδραση που έχει η ερμηνεία αυτή στη μετέπειτα συμπεριφορά του. Ο R. Murray Schafer, προκειμένου να ορίσει τη μελέτη αυτή, εισάγει τον όρο ακουστική οικολογία, την οποία αντιλαμβάνεται, ως τη μελέτη της επίδρασης του ακουστικού περιβάλλοντος ή του ηχοτοπίου, στις φυσικές αντιδράσεις ή στα χαρακτηριστικά συμπεριφοράς των ατόμων που ζουν μέσα σ' αυτό (Kreutzfeldt, 2010).

Προκειμένου να μελετηθεί η αλληλεπίδραση του ατόμου με το ηχητικό περιβάλλον, εφαρμόζεται, στις περισσότερες περιπτώσεις, η μέθοδος του ηχητικού περιπάτου. Η συγκεκριμένη μέθοδος θεωρείται κατάλληλη λόγω του ότι είναι μια πρόσκληση, ώστε να δώσει το άτομο, στα αυτιά του προτεραιότητα σε σχέση με άλλες αισθήσεις (Westerkamp 1974 οπ. αναφ. στην Schine 2010), και να προσέξει, περισσότερο, του ήχους που συναντά κατά τη διάρκεια που κινείται μέσα σ' ένα περιβάλλον. Ηχητικοί περίπατοι, έχουν πραγματοποιηθεί σε αρκετές μελέτες που διεκπεραιώθηκαν, ώστε να κατανοηθεί ο τρόπος που νοηματοδοτείται το ηχοτοπίο, με επικέντρωση στους αστικούς δημόσιου χώρους. Μεταξύ των συμμετεχόντων, σε τέτοιου είδους μελέτες ήταν και άτομα με απουσία όρασης. Παρόλα αυτά οι μελέτες δεν επικεντρώνονταν μόνο στα τυφλά άτομα, με αποτέλεσμα να μην εξετάζεται εις βάθος ο τρόπος που αναπτύσσουν δεσμούς με το χώρο. Οι έρευνες που εντοπίστηκαν και μελετήθηκαν, σχετικά με τον τρόπο κατανόησης του ηχητικού περιβάλλοντος από τα άτομα με απουσία όρασης, δεν επικεντρώνονται στην ανάπτυξη δεσμών των ατόμων με το περιβάλλον, αλλά στην ανάπτυξη τεχνολογικών συσκευών, οι οποίες ακουστικά και απτικά, προσφέρουν τις απαραίτητες πληροφορίες στα άτομα με απουσία όρασης, με σκοπό να κατανοήσουν το περιβάλλον γύρω τους, όπως επίσης και τη θέση τους σε αυτό. Παραδείγματα τέτοιων συσκευών είναι το σύστημα BlindAid (Lahav et al. 2012), η κινητή συσκευή με το εφαρμοσμένο σύστημα AccesSights (Klante et al 2004), τα συστήματα AudioDoom, Terraformers, AudioMath (Sánchez & Sáenz 2006), όπως και το σύστημα εύρεσης θέσης Navigator (Kowalik & Kwasniewski 2004), που σκοπό έχει να προσφέρει στα άτομα με απουσία όρασης, τη δυνατότητα μετακίνησης σε μια πόλη, με ασφάλεια, ευκολία και με ρυθμούς που δεν διαφέρουν πολύ από των άλλων πεζών.

Όσον αφορά την ερμηνεία του ηχοτοπίου τα άτομα με απουσία όρασης επικεντρώνονται περισσότερο στους ήχους του άμεσου περιβάλλοντος, γεγονός που μπορεί να επηρεάζει και τον τρόπο που θα νοηματοδοτήσουν τον τόπο, σύμφωνα με αυτούς. Προκειμένου να μελετηθεί περαιτέρω η ανάπτυξη δεσμών, από τα άτομα με απουσία όρασης με το γύρω τους περιβάλλον, όπως αυτό γίνεται κατανοητό μέσω των ήχων, θα πραγματοποιηθεί ηχητικός περίπατος με συμμετέχοντες άτομα χωρίς την δυνατότητα της αίσθησης της όρασης. Συγκεκριμένα θα μελετηθεί η χρήση της κινητής τηλεφωνίας με Παγκόσμιο Σύστημα Θεσιθεσίας (στο εξής: GPS) στη νοηματοδότηση συγκεκριμένου ηχοτοπίου της πόλης της Λεμεσού, από άτομα με απουσία όρασης και κατ' επέκταση θα μελετηθούν οι δεσμοί με το χώρο, που αναπτύσσονται. Όσον αφορά την ανάπτυξη δεσμών με το χώρο, θα δοθεί έμφαση στα συναισθήματα, στην αίσθησης οικειότητας, λόγω ύπαρξης γνωρίμων ήχων, όπως επίσης στο αντίκτυπο των ήχων της πόλης.

Κεφάλαιο 3: Βιβλιογραφική Επισκόπηση

3.1 Ήχος και αίσθηση της ακοής

Η καθημερινότητα του κάθε ατόμου ξεχωριστά, συνοδεύεται από μια ποικιλία ήχων που φτάνει συνεχώς στα αυτιά του. Ο κάθε ήχος που λαμβάνεται από τον άνθρωπο συνοδεύεται και από ένα σύνολο πληροφοριών, όπως είναι η πηγή του ήχου, η απόσταση της πηγής και το μήνυμα που μεταφέρει.

Η ικανότητα του ανθρώπου να αντιλαμβάνεται τους ήχους που υπάρχουν γύρω του, οφείλεται στην αίσθηση της ακοής, η οποία μπορεί να θεωρηθεί η δεύτερη πιο σημαντική από τις πέντε αισθήσεις, μετά την όραση. Τη σημαντικότητα της αίσθησης της ακοής αποδεικνύει το γεγονός πως «το άκουσμα αποτελεί ένα αρχέγονο σημείο επικοινωνίας, καθώς ο ήχος χαρακτηρίζεται ως η πρωταρχική «επιφάνεια διεπαφής» μεταξύ ατόμου και περιβάλλοντος, ως ένα μονοπάτι αλληλόδρασης του ατόμου, της κοινωνίας και του περιβάλλοντος» (Γαζή, 2010). Οι άνθρωποι ως κυνηγοί – τροφουσυλλέκτες και αργότερα αγρότες, ζούσαν σ' ένα κόσμο, περισσότερο ακουστικά προσανατολισμένο παρά οπτικά, όπου οι ακουστικοί κώδικες του ηχητικού περιβάλλοντος, παρείχαν σαφείς πληροφορίες σχετικά με τα γεγονότα, ώστε το άτομο να τοποθετηθεί μέσα στο περιβάλλον (Fertington, 2001). Η κυριαρχία της ακοής, η όπως αλλιώς αναφέρεται από τον Fertington, «η κυριαρχία της προφορικής/ακουστικής παράδοσης», έληξε με την ανακάλυψη της τυπογραφίας, την αναπαράσταση του κόσμου μέσω της απεικόνισης, όπως επίσης και την μαζική διανομή του κειμένου (Fertington, 2001).

Παρόλο που σήμερα κυριαρχεί η αίσθηση της όρασης, η ύπαρξη του ήχου εξακολουθεί να είναι πολύ σημαντική για τον άνθρωπο. Η σημαντικότητα της ύπαρξης του ήχου για τον άνθρωπο αποδεικνύεται, από την άποψη πως ένα ηχητικό γεγονός, μπορεί να κατευθύνει την προσοχή του ατόμου πολύ γρήγορα και δίνει την ευκαιρία της γρήγορης αντίδρασης (Herder & Novotny 2003). Επίσης, όταν απουσιάζει η οπτική δυνατότητα, ο ήχος μπορεί να δώσει στον άνθρωπο τις απαραίτητες και ικανοποιητικές πληροφορίες, ώστε να γίνεται άμεσα αντιληπτό το εξωτερικό περιβάλλον.

3.1.1 Η σημασία του ήχου για τα άτομα με απουσία όρασης

Σύμφωνα με τον Balay (2004), η έννοια του ήχου είναι διαφορούμενη, λόγω του ότι η παρουσία ήχου για μερικά άτομα μπορεί να είναι δυσάρεστη, αλλά το ίδιο δυσάρεστη μπορεί να είναι και η απουσία του, για μια άλλη ομάδα ατόμων (Balay 2004 οπ. αναφ. στη Marry, 2010). Όσον αφορά τα άτομα με απουσία όρασης, ομάδα ατόμων που εστιάζει και η παρούσα έρευνα, μπορούμε να υποθέσουμε πως η ύπαρξη του ήχου δεν θεωρείται δυσάρεστη, αλλά αντιθέτως, χαρακτηρίζεται ως κύρια πηγή πληροφοριών. Ο John Hull, ο οποίος έχασε την αίσθηση της όρασης του, σε μια ενδιαφέρουσα διάλεξή του, ανέφερε πως πάντοτε μαζί του έχει ένα ραδιόφωνο, διότι ο ήχος για τα τυφλά άτομα ισοδυναμεί με το φως (Hull, 2001). Η ανάγκη αυτή, της συνεχούς ύπαρξης ήχου, υποθέτει πως δεν μπορεί να παρατηρηθεί σε άτομα, τα οποία έχουν την δυνατότητα όρασης, αφού γ' αυτούς ο ήχος είναι ένας «εμπλουτισμός του φωτός», χωρίς όμως να μπορεί να το αντικαταστήσει (Hull, 2001). Επίσης θέλοντας να τονίσει περαιτέρω την ανάγκη της ύπαρξης του

ήχου, σε διάλεξή του ανέφερε ως παράδειγμα το έντονο φυσικό φαινόμενο της καταιγίδας. Συγκεκριμένα, δήλωσε πως του αρέσει όταν υπάρχει καταιγίδα διότι ξαφνικά υπάρχει κάτι στο χώρο (Hull, 2001). Στην ίδια διάλεξη ο John Hull, θέλοντας να τονίσει τη σημαντικότητα του ήχου για τα άτομα με απουσία όρασης, αναφέρθηκε στη φωνή, λέγοντας πως «η φωνή είναι ένα δακτυλικό αποτύπωμα του ήχου, στο οποίο η ιστορία του προσώπου είναι κωδικοποιημένη, ακριβώς όπως οι βλέποντες άνθρωποι λένε πως είναι το πρόσωπο». Τα χαρακτηριστικά της φωνής, μεταφέρουν πληροφορίες σχετικά με τα γενικά χαρακτηριστικά ενός ατόμου, όπως είναι η ηλικία, το φύλο και πληροφορίες για τις τρέχουσες καταστάσεις ή διαθέσεις (McElligott et al. 2004). Επομένως η φωνή είναι σημαντική πηγή, από την οποία τα άτομα με απουσία όρασης μπορούν να συλλέξουν πληροφορίες για τους ανθρώπους. Με τον ίδιο τρόπο που η φωνή μεταφέρει πληροφορίες για τους ανθρώπους, η ύπαρξη ήχων στο χώρο, όπου βρίσκεται μια δεδομένη στιγμή το άτομο με απουσία όρασης, μεταφέρει σε αυτό πληροφορίες και μηνύματα, ώστε να κατανοήσει το περιβάλλον γύρω του.

Ο τρόπος που αντιλαμβάνονται τα ακουστικά περιβάλλοντα διαφέρει σε μεγάλο ή μικρό βαθμό, από τον τρόπο που τα αντιλαμβάνεται η πλειοψηφία των ανθρώπων (Hiramatsu, 2004). Αυτό συμβαίνει, λόγω του ότι η ακοή των ατόμων με απουσία όρασης είναι πιο βελτιωμένη από ένα άτομο χωρίς προβλήματα όρασης, ακριβώς διότι δεν υπάρχει η δυνατότητα οπτικής εικόνας. Η απουσία της όρασης προσφέρει τη δυνατότητα στο τυφλό άτομο να αντιληφθεί όλους, αν μη τι άλλο, τους περισσότερους ήχους που υπάρχουν σ' ένα χώρο, σε αντίθεση με άλλα άτομα, τα οποία αντιλαμβάνονται λιγότερους ήχους, λόγω του ότι κυριαρχεί η ύπαρξη της εικόνας.

3.1.2 Ανάπτυξη τεχνολογιών και ηχητικά συστήματα

Μελέτες που εντοπίστηκαν, σχετικά με τα άτομα με απουσία όρασης, ασχολήθηκαν περισσότερο με την χρησιμότητα της τεχνολογίας για τα άτομα αυτά. Η χρησιμότητα των ψηφιακών τεχνολογιών, όπως οι ιστοσελίδες, τα κινητά τηλέφωνα και άλλες ειδικά σχεδιασμένες συσκευές, από τα άτομα με απουσία όρασης, βοηθούν στην προσβασιμότητα τους στο γύρω τους περιβάλλον. Κοινό συστατικό των βοηθητικών τεχνολογιών είναι η ύπαρξη ηχητικών μηνυμάτων, σημαντική πηγή πληροφόρησης για τα άτομα με απουσία όρασης. Οι ακουστικές πληροφορίες επιτρέπουν στους χρήστες με απουσία όρασης να οικοδομήσουν ένα νοητικό μοντέλο της περιοχής. Επίσης ο ήχος είναι συνήθως η ευκολότερη και φθηνότερη λύση για την πλούσια σημασιολογική ανάδραση, όταν δεν υπάρχει η δυνατότητα χρήσης οπτικού καναλιού (Ferati, Mannheimer & Bolchini 2009).

Το Acoustic Interface Edutainment (AEDIN) είναι μια ψυχαγωγική εφαρμογή για άτομα με απουσία όρασης, που περιλαμβάνει ακουστική οθόνη αφής και μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την υποστήριξη στη μάθηση του χρήστη (Ferati, Mannheimer & Bolchini 2009).

Παρόμοιο σύστημα που φέρει το όνομα AccesSights χρησιμοποιείται για να παρέχει τουριστικές πληροφορίες στο χρήστη (Klante et al 2004). Το συγκεκριμένο σύστημα σχεδιάστηκε για να παρέχει σε όλους τους χρήστες, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με απουσία όρασης την ίδια τουριστική εμπειρία. Ο κάθε χρήστης μπορεί να προσανατολιστεί στο χώρο, να καταλήξει σε κάποιο σημείο που τον ενδιαφέρει, και να ληφθούν σχετικές πληροφορίες για το σημείο που θα καταλήξει.

Επαρκή πληροφόρηση για το περιβάλλον, μπορεί επίσης να προσφερθεί στα άτομα με απουσία όρασης, μέσω απτικών συσκευών σε συνδυασμό με την ηχητική πληροφόρηση. Το BlindAid σύστημα ενσωματωμένο σε κατάλληλες συσκευές, δίνει τη δυνατότητα για απτική και ακουστική πληροφόρηση. Συγκεκριμένα το BlindAid σύστημα παρέχει ουσιαστικούς χάρτες στους χρήστες και αποτελείται από λογισμικό εφαρμογής, το οποίο τρέχει σ' έναν προσωπικό υπολογιστή εξοπλισμένο με μια απτική συσκευή και στερεοφωνικά ακουστικά (Lahav et al. 2012).

Ένα ακόμα σύστημα, που φέρει το όνομα Blobby, είναι δημιουργία ερευνητών που τους απασχόλησε επίσης το γεγονός, πως για την πλειοψηφία των ατόμων με απουσία όρασης, το περπάτημα, χωρίς κάποια βοήθεια, είναι δύσκολη υπόθεση (Nicolau, Park, Jorge & Guerreiro, 2009).

3.2 Ηχοτοπίο και ακουστική οικολογία

Το σύνολο των ήχων ενός περιβάλλοντος, όπως γίνονται αντιληπτοί από το άτομο, ορίζει το ηχοτοπίο, όρος που εισάγεται από τον Καναδό συνθέτη R.M. Schafer (1977). Ο συνθέτης ορίζει το ηχοτοπίο, ως ένα ηχητικό περιβάλλον, με έμφαση στον τρόπο με τον οποίο γίνεται αντιληπτό και κατανοητό από το άτομο ή την κοινωνία (Schafer 1993 οπ. αναφ. στον Hiramatsu, 2004). Ο Schafer αναφέρει πως ως ηχητικό περιβάλλον, μπορεί να οριστεί οποιοδήποτε πραγματικό περιβάλλον, καθώς επίσης και οποιοδήποτε τεχνητό (μουσικές συνθέσεις, μοντάζ ταινιών) (Schafer 1993 οπ. αναφ. στον Hiramatsu, 2004). Ο Murrey Schafer, στην προσπάθειά του να ορίσει το ηχοτοπίο, αναφέρθηκε στην ακουστική οικολογία, την οποία όρισε ως τη «μελέτη της επίδρασης του ακουστικού περιβάλλοντος ή ηχοτοπίου, στις φυσικές αντιδράσεις ή στα χαρακτηριστικά της συμπεριφοράς των πλασμάτων που ζουν μέσα σ' αυτό» (Clark et al. 2010).

Ο τρόπος που νοηματοδοτείται το ηχοτοπίο είναι διαφορετικός από κάθε άτομο, αφού παράγοντες, όπως το παρελθόν και οι εμπειρίες του ατόμου σχετικά με το χώρο, ή τον ήχο επηρεάζουν (Clark et al. 2010).

3.3 Ανάπτυξη δεσμών με το ηχητικό περιβάλλον

Η παρουσία του ατόμου σε ένα ηχητικό περιβάλλον, ωθεί το άτομο να αναπτύξει δεσμούς με το χώρο, όπως είναι τα συναισθήματα, η αίσθηση του ανήκειν και ο αντίκτυπος των ήχων της πόλης. Η ανάπτυξη δεσμών με το χώρο (place attachment), σύμφωνα με τον Milligan, παρατηρείται όταν ο χώρος συνδέεται ως ένας συναισθηματικός δεσμός, ο οποίος δημιουργείται από ένα άτομο σε μια φυσική θέση, λόγω του νοήματος που δίδεται στη θέση αυτή, μέσω της διαδικασίας αλληλεπίδρασης ανθρώπου-περιβάλλοντος (Milligan οπ. αναφ. στον Casakin & Kreitler, 2008). Ο συναισθηματικός δεσμός που σχηματίζεται, μπορεί να είναι θετικός, αρνητικός, ή ουδέτερος (Fuhrer & Kaiser 1992, Guillian & Feldman 1993 οπ. αναφ. στον Casakin & Kreitler 2008). Η σύνδεση που αναπτύσσει το άτομο με το χώρο, αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της προσωπικότητας του ατόμου (Casakin & Kreitler 2008). Η θέση καθώς και το συναίσθημα, φαίνεται να είναι διαστάσεις που συσχετίζονται με την ανάπτυξη δεσμών με το χώρο, διότι ως ισχυρότερες

μεταβλητές, επηρεάζουν τον τρόπο που τα άτομα είναι διατεθειμένα να αλληλεπιδράσουν με το περιβάλλον τους (Casakin & Kreitler 2008).

Κατά τη διάρκεια της αλληλεπίδρασης ανθρώπου-περιβάλλοντος, οι ανώνυμοι χώροι, μετατρέπονται σε χώρους προικισμένους με νόημα, οι οποίοι χρησιμεύουν ως αντικείμενα των συνδέσεων (Tuan, 1977 οπ. αναφ. στον Casakin & Kreitler 2008).

3.4 Υφιστάμενες έρευνες ηχοτοπίου

Η σημασία του ήχου στο περιβάλλον απασχόλησε αρκετούς ερευνητές, γεγονός που οδήγησε σε μια ποικιλία ερευνών σχετικά με τον ήχο. Κυριότερο συμπέρασμα των ερευνών ήταν η σημασία της ύπαρξης του ήχου σε ένα περιβάλλον, τόσο σε αστικούς δημόσιους χώρους, όσο και σε εσωτερικούς χώρους.

Η ύπαρξη ήχων στο χώρο, μεταφέρει στο άτομο μηνύματα ώστε να κατανοήσει το περιβάλλον γύρω του. Συγκεκριμένα, θέτοντας ως παράδειγμα τους εσωτερικούς χώρους, η ακουστική αρχιτεκτονική τους αποτελεί καθοριστικό παράγοντα του χαρακτήρα ή της ατμόσφαιρας, του κάθε χώρου (Czink, 2010). Αρκετοί είναι οι χώροι οι οποίοι έχουν συσχετιστεί, από τα άτομα, με συγκεκριμένο σύνολο ήχων, σύμφωνα με τους ήχους που εισήλθαν στα αυτιά τους περισσότερες φορές, κατά την επίσκεψή τους στο χώρο. Αυτός ο συσχετισμός ήχων, μπορεί να επηρεάσει το άτομο, αν υπάρχει σε δυνατότερο ή σε χαμηλότερο βαθμό. Μελέτη, που πραγματοποιήθηκε στο Cornell University, από τον περιβαλλοντικό ψυχολόγο Evans (2001), έδειξε πως ο θόρυβος χαμηλού επιπέδου στα γραφεία, μπορεί να οδηγήσει σε περισσότερο άγχος και λιγότερο εργατικό κίνητρο, το οποίο μπορεί να επηρεάσει την υγεία του ατόμου, προκαλώντας καρδιακά και μυοσκελετικά προβλήματα.

Οι αισθήσεις του ατόμου βοηθούν στην αντίληψη των αστικών χώρων, ακόμη και αν αυτές είναι γενικά οργανωμένες ιεραρχικά (Marry, 2010), όπως για παράδειγμα θεωρείται πως είναι πιο σημαντικό να βλέπουμε από το να ακούμε. Ένας αστικός χώρος συμπεριλαμβάνει και την ηχητική ατμόσφαιρα, η οποία επηρεάζει τη γενικότερη αντίληψη του ατόμου για το χώρο. Μελέτη η οποία βασίστηκε σε ποιοτική έρευνα, επιχείρησε να κατανοήσει την καθημερινή αντίληψη του ήχου σε αστικούς δημόσιους χώρους (Marry, 2010). Καθ' όλη τη διάρκεια της έρευνας, διερευνήθηκαν παράμετροι, που επηρεάζουν την αντίληψη του ήχου, μέσω του συνδυασμού ποιοτικών και ποσοτικών δεδομένων που συλλέχτηκαν. Συγκεκριμένα τα δεδομένα συνελέγησαν μέσω ερωτηματολογίων, ομάδων εστίασης, φωτογραφιών που ζητήθηκε από τους συμμετέχοντες να τραβήξουν, ακουστικές μετρήσεις, συνεντεύξεις και ηχητικούς χάρτες του νου. Τα αποτελέσματα της μελέτης, έδειξαν πως η παρουσία βλάστησης μπορεί να επηρεάσει την αξιολόγηση της ατμόσφαιρας, καθώς επίσης διαπιστώθηκε πως οι φυσικοί ήχοι ήταν πιο επιθυμητοί. Η ηχητική αντίληψη, όπως έδειξαν τα αποτελέσματα επηρεάζεται επίσης από τον όγκο και τη μορφολογία του δημόσιου χώρου. Παρόλο που η πιο πάνω έρευνα, σχετίζεται με την αντίληψη και τα συναισθήματα του ατόμου, έναντι ενός ηχοτοπίου, τα αποτελέσματα δεν μπορούν να συσχετιστούν, πλήρως, με αυτό που μελετάται στην παρούσα έρευνα, διότι υπάρχει ο παράγοντας της εικόνας, ο οποίος φάνηκε από την τελική ανάλυση, πως επηρέασε τις απόψεις των συμμετεχόντων. Σε αντίθεση με την πιο πάνω έρευνα, ο παράγοντας της εικόνας στην παρούσα έρευνα απουσιάζει, αφού ασχολείται με τα άτομα με απουσία όρασης.

Έρευνα που πραγματοποιήθηκε στο Sheffield είχε ως γενικό στόχο να καταδείξει τη σημασία του σκόπιμου σχεδιασμού ηχοτοπίου στις αστικές πλατείες (Yang & Kang 2005). Όστε να επιτευχθεί ο στόχος, διερευνήθηκαν οι γενικές αντιλήψεις των ατόμων για το αστικό ηχοτοπίο και οι προτιμήσεις τους στους ήχους, καθώς επίσης και οι επιπτώσεις των δημογραφικών παραγόντων στα αποτελέσματα. Τα δεδομένα συλλέχθηκαν μέσα από εντατική έρευνα με ερωτηματολόγια, σε δύο αστικές πλατείες, τις Peace Gardens και Barkers Pool, στο Sheffield. Μέσα από τα ερωτηματολόγια οι συμμετέχοντες απαντούσαν ερωτήσεις που σχετίζονταν με την αξιολόγηση επιπέδου του ήχου, την ακουστική άνεση, την ταυτοποίηση των αναγνωρισμένων ήχων, την ταξινόμηση των ήχων κατά προτίμηση, τους ανεπιθύμητους ήχους που εντόπισαν στις περιοχές μελέτης περίπτωσης, όπως επίσης και ημι-δομημένες ερωτήσεις που αναφέρονταν στον προτιμώμενο χαλαρωτικό ήχο του περιβάλλοντος. Όσον αφορά το γενικό στόχο της έρευνας, τα αποτελέσματα έδειξαν πως το ηχοτοπίο διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην αξιολόγηση των ανθρώπων για τις αστικές πλατείες. Επίσης, μέσα από τις αξιολογήσεις, τους χαρακτηρισμούς και τις γενικότερες δηλώσεις, των συμμετεχόντων, για την κάθε πλατεία που παραβρέθηκαν, διαπιστώθηκε πως μερικά ευχάριστα στοιχεία του ήχου, μπορούν να επηρεάσουν τα άτομα και να τα προσελκύσουν να χρησιμοποιούν την πλατεία. Έντονα θετική στάση παρατηρήθηκε στους φυσικούς ήχους, γεγονός που αποδεικνύεται σε πολλές από τις δηλώσεις των συμμετεχόντων, μια εκ των οποίων ανέφερε:

«Είναι πιο χαλαρωτικό να ακούς φυσικούς ήχους, όταν όλη την ημέρα ακούμε γενικότερα τεχνητούς ήχους».

Η παραπάνω έρευνα μπορεί να συσχετιστεί, αλλά όχι πλήρως, με την έρευνα που διεξάγεται στην παρούσα εργασία, διότι αναφέρεται στους παράγοντες που καθιστούν μια πλατεία προτιμότερη, με κεντρικό στοιχείο το ηχοτοπίο της, γεγονός που μπορεί να θεωρηθεί και ως συναισθηματικός δεσμός μεταξύ του ατόμου και τις πλατείας, όπου παρευρέθηκε. Παρόλα αυτά, όπως προαναφέρθηκε και στο σχολιασμό της προηγούμενης έρευνας, οι στάσεις που ανέπτυξαν οι συμμετέχοντες απέναντι στο περιβάλλον, δεν επηρεάστηκαν μόνο από τον παράγοντα του ήχου. Όπως αναφέρει το σχετικό άρθρο, η έρευνα δεν μπορεί να θεωρηθεί ως ηχητική έρευνα, αλλά ως μια έρευνα που αφορά γενικότερα τις περιβαλλοντικές συνθήκες, συμπεριλαμβανομένων την θερμότητα, το φωτισμό, τον άνεμο, την υγρασία και τα οπτικά περιβάλλοντα.

Με σκοπό να δοθεί έμφαση στους ήχους, που αποτελούσαν την κάθε περιοχή, και στις δύο έρευνες, εφαρμόστηκε η μέθοδος του ηχητικού περιπάτου, η οποία μέθοδος έχει χρησιμοποιηθεί, από ακουστικούς οικολόγους, από το 1970, ως εργαλείο για την ακουστική ευαισθητοποίηση (Clark et al 2010).

3.5 Συμπεράσματα από τη βιβλιογραφική επισκόπηση

Εν κατακλείδι, και με βάση τα όσα μελετήθηκαν από τη βιβλιογραφία, διαπιστώνεται πως η αντίληψη του ήχου στο άτομο, σχετικά με το περιβάλλον γύρω του, απασχόλησε αρκετούς ερευνητές, ώστε να τους οδηγήσει στη διεξαγωγή ερευνών σχετικά με το ηχητικό περιβάλλον και την επιρροή του στον άνθρωπο. Επιπρόσθετα, φαίνεται να υπάρχει μια ποικιλία τεχνολογικών

συσκευών που βοηθούν τα άτομα με απουσία όρασης να κατανοήσουν το περιβάλλον γύρω τους και να ενταχθούν σε αυτό. Παρόλα αυτά, καθ' όλη τη μελέτη της ήδη υπάρχουσας βιβλιογραφίας, σχετικής με το θέμα που απασχολεί τη συγκεκριμένη έρευνα, δεν εντοπίστηκε παρόμοια μελέτη, όπως η παρούσα, που να ασχολείται κυρίως με τον τρόπο που τα άτομα με απουσία όρασης αντιλαμβάνονται το περιβάλλον γύρω τους μέσα από την ηχητική ατμόσφαιρα, και αναπτύσσουν δεσμούς.

Κεφάλαιο 4: Ερευνητικά Ερωτήματα

Το θέμα που διερευνάται στην παρούσα εργασία είναι ο τρόπος που νοηματοδοτούν, τα άτομα με απουσία όρασης, το ηχοτοπίο της πόλης της Λεμεσού, χρησιμοποιώντας κινητά τηλέφωνα με GPS, όπως επίσης και οι δεσμοί που αναπτύσσουν τα άτομα αυτά με το ηχητικό χώρο, που παρευρίσκονται. Σύμφωνα με το πιο πάνω θέμα, προτείνονται προς έρευνα τα παρακάτω ερωτήματα:

1. Πώς νοηματοδοτούν το ηχοτοπίο, τα άτομα με απουσία όρασης, μέσω της χρήσης κινητών τηλεφώνων;

Στόχος του ερευνητικού ερωτήματος είναι να μελετηθεί ο τρόπος που τα άτομα με απουσία όρασης νοηματοδοτούν το ηχοτοπίο, ενός χώρου που βρίσκονται μια δεδομένη στιγμή, χρησιμοποιώντας ταυτόχρονα συσκευές κινητών τηλεφώνων με GPS. Η χρήση των συγκεκριμένων κινητών τηλεφώνων στο ηχητικό περίπατο που θα πραγματοποιηθεί, θα λειτουργήσει ως τρόπος κατηγοριοποίησης και μέτρησης των συναισθημάτων των συμμετεχόντων, καθ' όλη τη διάρκεια του περιπάτου στην πόλη της Λεμεσού. Αυτό θα γίνει εφικτό μέσα από μια ειδικά σχεδιασμένη εφαρμογή, όπου οι συμμετέχοντες θα καταγράφουν τα συναισθήματά τους.

2. Πώς αναπτύσσονται δεσμοί με τον ηχητικό χώρο, σε άτομα με απουσία όρασης;

Στο παρόν ερευνητικό ερώτημα, στόχος είναι να μελετηθεί ο τρόπος που αναπτύσσονται δεσμοί με το χώρο, σε άτομα με απουσία όρασης, σύμφωνα με τους ήχους που εισέρχονται στ' αυτιά τους, κατά το πέρασμά τους απ' αυτό. Συγκεκριμένα δίνεται έμφαση στη μέτρηση συναισθημάτων, τα οποία αναπτύσσονται στον συμμετέχοντα κατά την διαδικασία ακούσματος ήχων, καθ' όλη τη διάρκεια του ηχητικού περιπάτου. Επιπρόσθετος σκοπός του ερωτήματος είναι να ερευνηθούν οι περιπτώσεις ήχων που οδηγούν στην ανάπτυξη της αίσθησης του ανήκειν, σύμφωνα με την οποία μια περιοχή αντιλαμβάνεται πιο γνώριμη και οικεία λόγω συγκεκριμένων ήχων που την χαρακτηρίζουν. Οι δεσμοί με τον ηχητικό χώρο διαμορφώνονται επίσης και από το αντίκτυπο της πόλης, προς το άτομο, όπου, λόγω του ηχοτοπίου μιας περιοχής, μπορούν να παρατηρηθούν συνέπειες, όπως για παράδειγμα, στη συναισθηματική κατάσταση του ατόμου.

Κεφάλαιο 5: Μεθοδολογία

Το ενδιαφέρον της παρούσας έρευνας επικεντρώθηκε στην κατανόηση του τρόπου, που τα άτομα με απουσία όρασης νοηματοδοτούν το ηχοτόπιο, το οποίο αποτελεί ένα χώρο, όπου βρίσκονται μια δεδομένη στιγμή, καθώς επίσης του τρόπου που αναπτύσσουν δεσμούς με το χώρο αυτό. Σύμφωνα με τους πιο πάνω στόχους η έρευνα που διενεργείται είναι επεξηγηματική, αφού κατά τη διαδικασία της έρευνας, εξηγείται από τους συμμετέχοντες ο τρόπος που τοποθετούν τον εαυτό τους σε ένα ηχητικό περιβάλλον καθώς και οι λόγοι που αναπτύσσουν συγκεκριμένα συναισθήματα, ώστε να κατανοηθούν.

5.1 Διαδικασία εκτέλεσης της έρευνας

Ως αρχικό στάδιο της έρευνας, πραγματοποιήθηκε η μέθοδος του ηχητικού περιπάτου. Καθ' όλη τη διάρκεια του ηχητικού περιπάτου, οι συμμετέχοντες άκουγαν διάφορους ήχους της πόλης της Λεμεσού και χρησιμοποιώντας μια κατάλληλα διαμορφωμένη εφαρμογή στο κινητό τηλέφωνο με GPS, κατέγραφαν τα συναισθήματά τους. Όταν τελείωσε η διαδικασία, τα άτομα που συμμετείχαν, παρέδωσαν τα κινητά, όπου ήταν εγκατεστημένη η εφαρμογή, και κατ' επέκταση τα συναισθήματα που καταχώρησαν σ' αυτή, ώστε να αναλυθούν τα αποτελέσματα. Ακολούθως, προκειμένου να κατανοηθούν καλύτερα οι απόψεις και τα συναισθήματα που αναπτύχθηκαν, λόγω του ακούσματος των ήχων της πόλης της Λεμεσού, διεξήχθηκε ομάδα εστίασης, στην οποία προέβηκαν οι συμμετέχοντες. Μετά το τέλος της ομάδας εστίασης έγινε ποιοτική ανάλυση περιεχομένου, ώστε να παρθούν αποτελέσματα. Ποιοτική ανάλυση περιεχομένου εφαρμόστηκε επίσης, στα δεδομένα που συνελέγησαν από τη χρήση της εφαρμογής κατά τη διάρκεια του περιπάτου. Τα αποτελέσματα που προέκυψαν, βοήθησαν στην απάντηση των ερευνητικών ερωτημάτων της παρούσας πτυχιακής εργασίας.

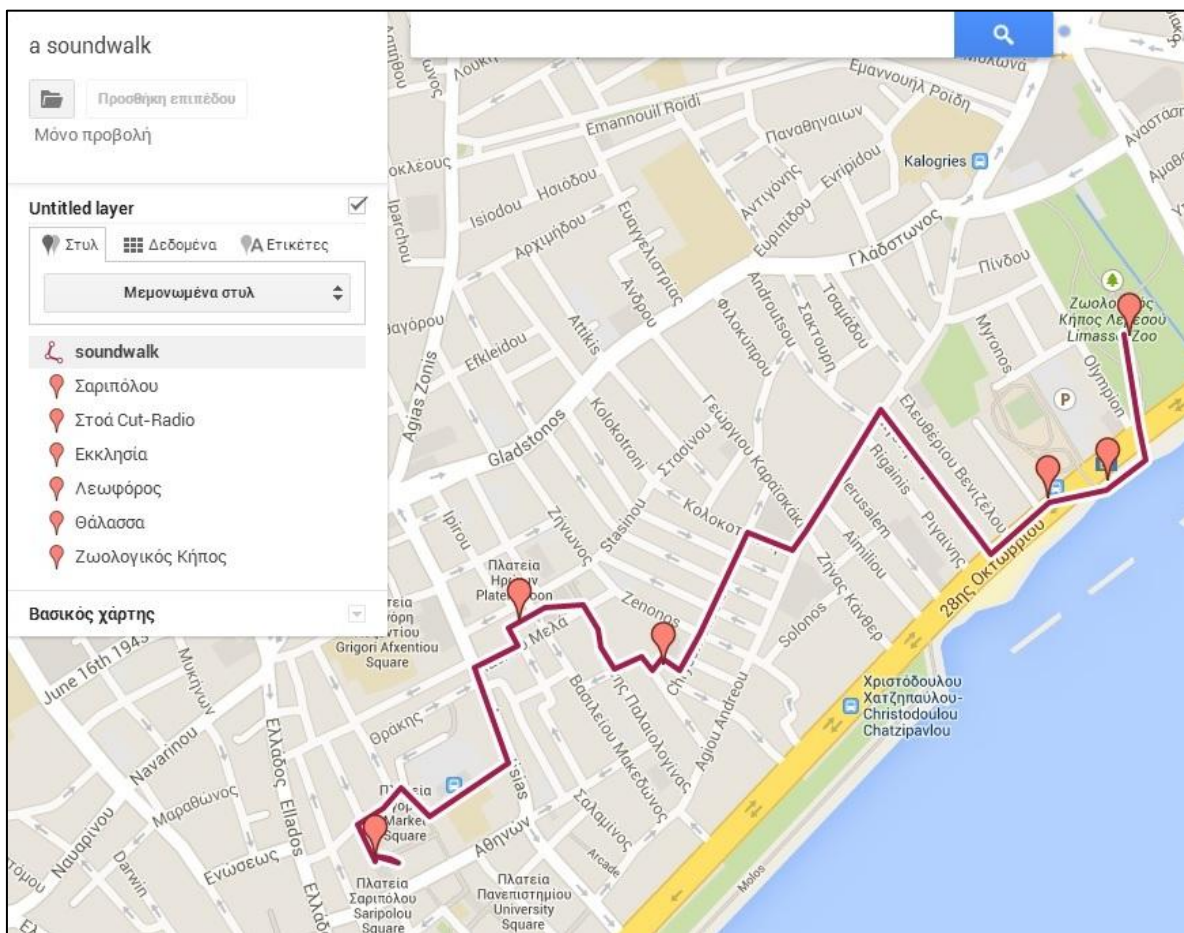
5.2 Ηχητικός περίπατος

Προκειμένου να ερευνηθούν τα συναισθήματα που προκαλούνται από το άκουσμα συγκεκριμένων ήχων πραγματοποιήθηκε η μέθοδος του ηχητικού περιπάτου. Η συγκεκριμένη μέθοδος, όπως αναφέρθηκε στο τρίτο κεφάλαιο, θεωρήθηκε ως καταλληλότερη από πολλούς ερευνητές, ώστε να δοθεί η ευκαιρία στα άτομα να επικεντρωθούν στην αίσθηση της ακοής, έναντι των άλλων αισθήσεων.

Ο ηχητικός περίπατος ο οποίος ολοκληρώθηκε σε μια μέρα, διήρκεσε περίπου σαράντα-πέντε λεπτά. Η ώρα που επιλέχθηκε να πραγματοποιηθεί ήταν στις τέσσερις το απόγευμα, μια ώρα κατά την οποία παρατηρείται κίνηση στην πόλη. Οι συμμετέχοντες ήταν δέκα άτομα με απουσία όρασης, τα οποία είχαν μαζί τους και από ένα συνοδό, ο οποίος τους παρείχε την κατάλληλη βοήθεια, όταν ήταν απαραίτητο.

Για τους σκοπούς του ηχητικού περιπάτου, επιλέχθηκε συγκεκριμένη διαδρομή, ώστε να δοθεί η δυνατότητα ακούσματος διάφορων ειδών ήχων, όπως για παράδειγμα είναι οι φυσικοί και

μηχανικοί ήχοι. Η Εικόνα 1 δείχνει το χάρτη της διαδρομής, όπου φαίνονται, με σκούρο κόκκινο, οι περιοχές στην πόλη της Λεμεσού, απ' όπου πέρασαν οι συμμετέχοντες.

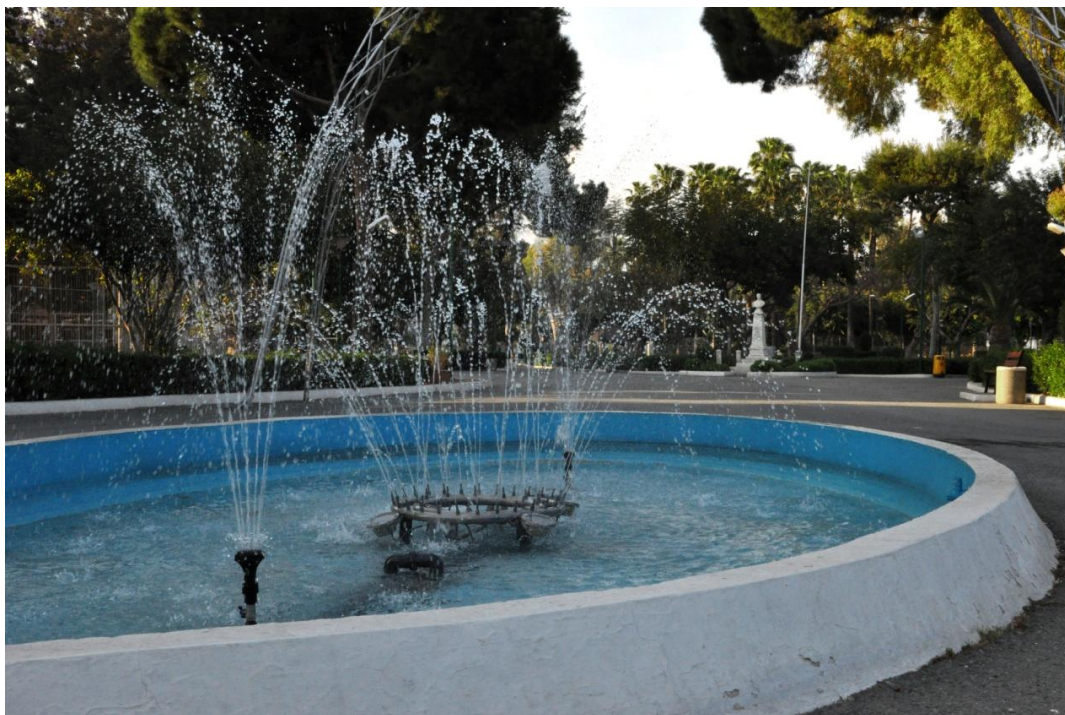
Εικόνα 1: Χάρτης διαδρομής ηχητικού περιπάτου

Στο πάνω αριστερό μέρος της Εικόνας 1, φαίνονται οι πληροφορίες σχετικά με τα σημεία, τα οποία επιλέγηκαν, ώστε οι συμμετέχοντες να κάνουν μια ολιγόλεπτη στάση για να ακούσουν τους ήχους της περιοχής και να καταγράψουν τα συναισθήματά τους. Εκτός από τα συγκεκριμένα σημεία, ο κάθε συμμετέχοντας, προαιρετικά, κατέγραφε τα συναισθήματα που του δημιουργούνταν, με το άκουσμα κάποιου ήχου, σε σημεία της διαδρομής, που επέλεγε, ανεξάρτητα από αυτά που αναγράφονται στο χάρτη.

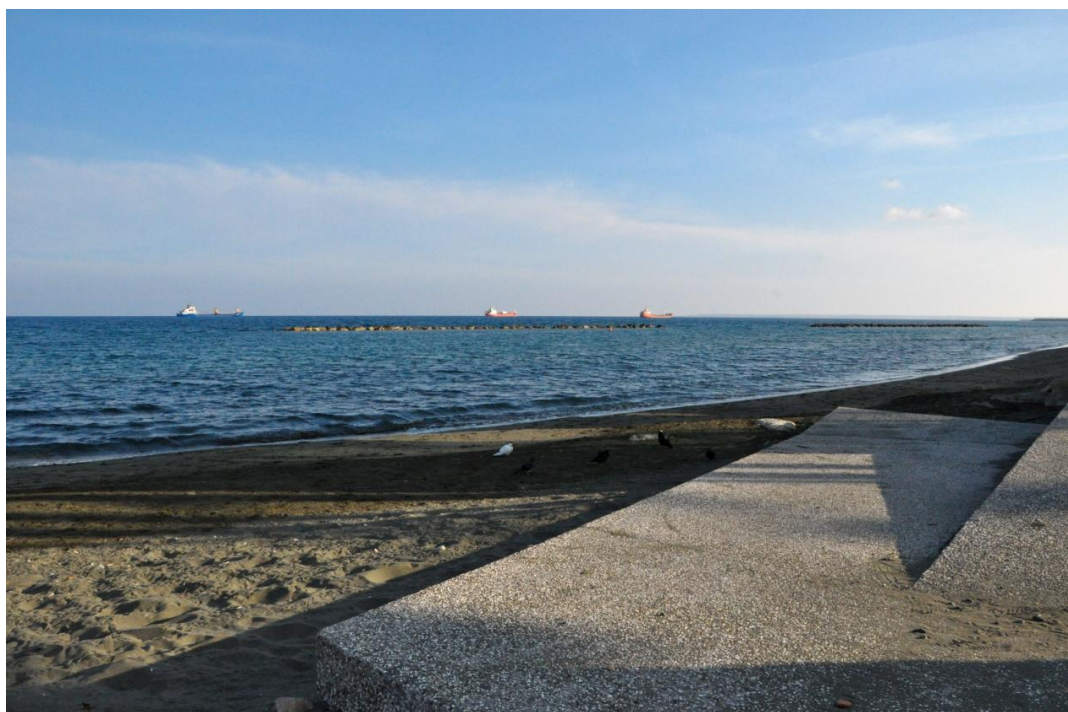
Η διαδρομή του ηχητικού περιπάτου ξεκινούσε από το Ζωολογικό Κήπο Λεμεσού, όπου ως πρώτη στάση καθορίστηκε το σιντριβάνι που βρίσκεται στην κύρια είσοδο του κήπου (Εικόνα 2). Στο σημείο αυτό, ο ήχος που κυριαρχεί είναι αυτός του τρεχούμενου νερού, από το σιντριβάνι, καθώς επίσης κελαηδίσματα πουλιών και ήχοι περαστικών αυτοκινήτων αποτελούν τους ήχους παρασκήνιου, που περιλαμβάνονται στο σημείο.

Το δεύτερο σημείο, όπου κλήθηκαν να σταματήσουν οι συμμετέχοντες και να δηλώσουν τα συναισθήματά τους, που αναπτύσσονται λόγω του ηχητικού περιβάλλοντος ήταν η θάλασσα (Εικόνα 3). Το συγκεκριμένο σημείο χαρακτηρίζεται από τον ήχο των κυμάτων, καθώς επίσης

τυγχάνει να ακούσει κανείς και τον ήχο που δημιουργούν τα πτερά των πουλιών κατά το πέταγμα τους. Σε χαμηλότερη ένταση ακούγονται παράλληλα ήχοι από τα περαστικά αυτοκίνητα.

Εικόνα 2: Σιντριβάνι στο Ζωολογικό Κήπο Λεμεσού

Εικόνα 3: Θάλασσα δίπλα από τη Λεωφόρο 28ης Οκτωβρίου

Η στεγασμένη είσοδος ενός κτηρίου, δίπλα από το Φυτίδειο Αθλητικό Κέντρο (ΓΣΟ) (Εικόνα 4), επιλέχθηκε ως το τρίτο σημείο, όπου οι συμμετέχοντες έπρεπε να σταματήσουν και να

καταγράφουν τα συναισθήματά τους σύμφωνα με τους ήχους. Το συγκεκριμένο σημείο βρίσκεται ακριβώς δίπλα από τη λεωφόρο, όπου περνούν οχήματα, γι' αυτό το λόγο οι κυριότεροι ήχοι που ακούγονται είναι αυτοί των οχημάτων.

Εικόνα 4: Στοά δίπλα από το Φυτίδειο Αθλητικό Κέντρο (ΓΣΟ)

Το τέταρτο σημείο, όπου ζητήθηκε από τους συμμετέχοντες να πραγματοποιήσουν μια μικρής διάρκειας στάση για να ακούσουν το ηχητικό περιβάλλον και να δηλώσουν ποια συναισθήματα τους δημιουργεί, ήταν η εκκλησία της Αγίας Τριάδος. Συγκεκριμένα οι συμμετέχοντες έπρεπε να κατευθυνθούν προς την είσοδο της εκκλησίας, κάτω από τις καμάρες (Εικόνα 5) και να επικεντρωθούν στους ήχους, ώστε να τους δημιουργηθούν τα ανάλογα συναισθήματα. Στο σημείο αυτό επικρατούσε η ησυχία, η οποία μπορεί να διακοπτόταν από κάποιο κελαϊδισμα πουλιού, όπως και από κάποιον απομακρυσμένο ήχο, από τα γύρω σπίτια.

Το πέμπτο σημείο, που επιλέχθηκε ως κατάλληλο και ενδιαφέρον να συμπεριληφθεί στις στάσεις του ηχητικού περιπάτου, ήταν μια στοά στην Πλατεία Ηρώων (Εικόνα 6), δίπλα από τα εργαστήρια του Τμήματος Γραφικών Τεχνών του ΤΕΠΑΚ. Στην στάση αυτή, τη δεδομένη στιγμή, ακούγονταν, αλλά σε πολύ χαμηλή ένταση, ήχοι από το διπλανό καφενείο, όπως μουσική και απομακρυσμένοι ήχοι αυτοκινήτων. Ο ήχος που κυριαρχεί στο σημείο αυτό είναι ο ήχος από τους συμπιεστές των κλιματιστικών.

Το έκτο και τελευταίο σημείο, όπου επιλέγηκε να σταματήσουν οι συμμετέχοντες και να καταγράψουν τα συναισθήματά τους, ήταν στην Πλατεία Σαριπόλου (Εικόνα 7). Η συγκεκριμένη πλατεία, αποτελείται από μικρά ταβερνάκια και εστιατόρια, καφετέριες και μπαράκια. Ένας επισκέπτης στο χώρο μπορεί να ακούσει μουσική από τα μπαράκια και τις καφετέριες, καθώς επίσης και ομιλίες των ανθρώπων που κάθονται στην πλατεία. Οι ήχοι αυτοί είναι έντονοι κυρίως τις νυχτερινές ώρες, αλλά σύμφωνα με την ώρα που βρέθηκαν στο σημείο οι συμμετέχοντες του

πειράματος, δηλαδή γύρω στις πέντε το απόγευμα, υπάρχουν οι ήχοι αυτοί, αλλά σε χαμηλότερη ένταση.

Εικόνα 5: Εκκλησία Αγίας Τριάδος

Εικόνα 6: Στοά στην Πλατεία Ηρώων

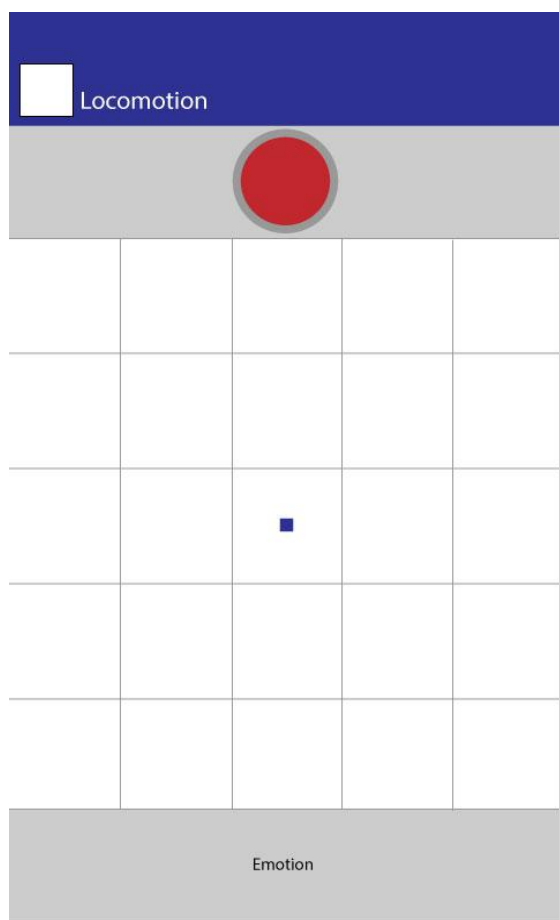

Εικόνα 7: Πλατεία Σαριπόλου

Κατά τη διάρκεια της διεξαγωγής του ηχητικού περιπάτου οι συμμετέχοντες, είχαν στην κατοχή τους και από ένα κινητό τηλέφωνο Smartphone με GPS, το οποίο περιλάμβανε συγκεκριμένη εφαρμογή, η οποία σχεδιάστηκε για τους σκοπούς της έρευνας και φέρει το όνομα “Locomotion” (Εικόνα 8). Την εφαρμογή αυτή, τη χρησιμοποιούσαν οι συμμετέχοντες στα προαναφερόμενα σημεία, όπου έκαναν ολιγόλεπτες στάσεις, για να επικεντρωθούν στους ήχους της κάθε περιοχής. Εκτός από τα προκαθορισμένα σημεία, οι συμμετέχοντες είχαν τη δυνατότητα να δηλώσουν τα συναισθήματά τους, σε όποιο άλλο σημείο της διαδρομής επέλεξαν οι ίδιοι προσωπικά. Η εφαρμογή αυτή επιλέχθηκε ως εργαλείο συλλογής δεδομένων, σχετικά με την επιρροή των ήχων προς τους συμμετέχοντες, καθώς επίσης και με τη συναισθηματική τους διάθεση στην κάθε θέση.

Με την προϋπόθεση πως η εφαρμογή θα χρησιμοποιηθεί από άτομα με απουσία όρασης, σχεδιάστηκε με τέτοιο τρόπο ώστε να είναι εύχρηστη προς το χρήστη, γι’ αυτό και η οθόνη της εφαρμογής υποδιαιρέθηκε σε 2x2 πλέγμα, ώστε να μπορούν εύκολα να φτάσουν με το δάχτυλό τους την κατάλληλη επιλογή. Η κατηγοριοποίηση των συναισθημάτων μέσω των κινητών τηλεφώνων, έγινε σύμφωνα με τις διαστάσεις που καθορίζει το μοντέλο του Russell (1980), για το συναίσθημα. Αναλυτικότερα, ο James A. Russell, χρησιμοποιώντας το ερωτηματολόγιο, ως εργαλείο συλλογής δεδομένων, συγκέντρωσε επίθετα για το περιβάλλον, τα οποία χρησιμοποιούν τα άτομα για να περιγράψουν τη συναισθηματική ποιότητα των περιβαλλόντων (Russell & Pratt 1980). Στηριζόμενος στα αποτελέσματα έφτιαξε ένα δισδιάστατο χώρο, με άξονες x και y, σύμφωνα με το οποίο, η διάσταση 1 κυμαίνεται από δυσάρεστο σε ευχάριστο και η διάσταση 2 κυμαίνεται από ήρεμο σε έντονο. Σύμφωνα με αυτό το μοντέλο, σχεδιάστηκε με παρόμοιο τρόπο η εφαρμογή “Locomotion”. Προκειμένου να κατανοηθεί περαιτέρω η λειτουργία της εφαρμογής, επισυνάπτεται η Εικόνα 9. Ο σταυρός που υποδεικνύεται με κίτρινο χρώμα, αντιπροσωπεύει τους δύο άξονες, x και y. Η κάθετη κίτρινη γραμμή αντιστοιχεί στον άξονα y και η οριζόντια κίτρινη

γραμμή στον άξονα x. Θέλοντας να επιλέξουν οι συμμετέχοντες το ανάλογο ή τα ανάλογα συναισθήματα, μετακινούσαν το δάχτυλό τους, πάνω στους δύο άξονες. Τα συναισθήματα που αναγράφονται στους άξονες (Εικόνα 9), δεν υπήρχαν στην εφαρμογή, όπως φαίνεται, αλλά περνώντας το δάχτυλο του ο συμμετέχοντας πάνω από το ανάλογο κουτί, ακουγόταν ηχητικά το συναίσθημα, που αντιπροσωπεύει το καθένα. Σύμφωνα με τη μέθοδο του ηχητικού περιπάτου, το άτομο προσηλώνεται στην αίσθηση της ακοής, ώστε να ακούσει το ηχοτοπίο. Προκειμένου να είναι εφικτή η ησυχία στο υφιστάμενο πείραμα και να ακούγονται μόνο η ήχοι της πόλης της Λεμεσού, οι συμμετέχοντες χρησιμοποίησαν ακουστικά τηλεφώνου, ώστε να μην διακόπτεται η ησυχία, από το ηχητικό μήνυμα του συναισθήματος.

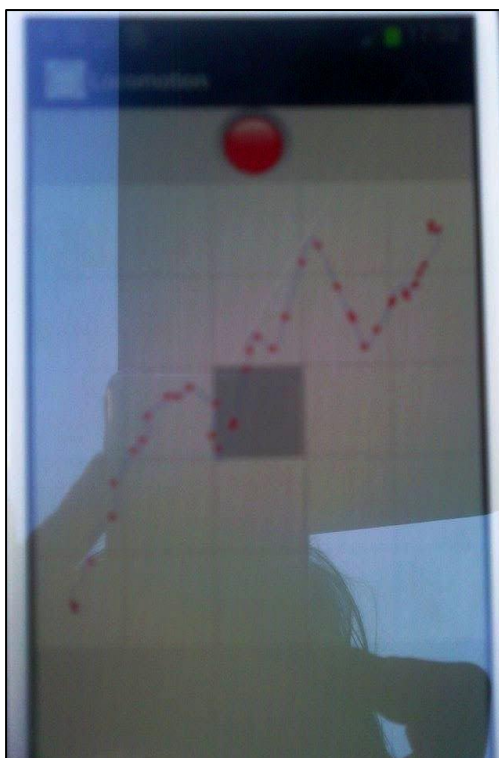

Εικόνα 8: Η εφαρμογή “Locomotion” κατά την έναρξη

Εικόνα 9: Επεξηγηματική εικόνα της εφαρμογής “Locomotion”

Οι συμμετέχοντες είχαν τη δυνατότητα να καταγράψουν πάνω από ένα συναισθήματα, αν το επιθυμούσαν, ώστε να εκφράσουν το συναίσθημα που τους δημιουργούσε ένας ήχος, ή ένα σύνολο ήχων. Το μπλε τετράγωνο στο κέντρο της οθόνης, εξυπηρετούσε την ένδειξη της τοποθεσίας του συμμετέχοντα. Καθ’ όλη τη διάρκεια της διαδρομής, λόγω της ύπαρξης του GPS, σχηματιζόταν μια γραμμή, σύμφωνα με την πορεία του χρήστη, της εφαρμογής, όπου πάνω φαίνονταν με κόκκινες τελείες τα συναισθήματα και οι περιοχές, όπου καταχωρήθηκαν (Εικόνα 10).

Εικόνα 10: Η οθόνη της εφαρμογής “Locomotion” στο τέλος του ηχητικού περιπάτου

5.3 Μέσα συλλογής δεδομένων

Σύμφωνα με τα ερωτήματα που διατυπώθηκαν, ώστε να απαντηθούν, σχετικά με το υπό διερεύνηση θέμα, η μεθοδολογία έρευνας που επιλέχθηκε να χρησιμοποιηθεί είναι της ποιοτικής μεθόδου. Γενικότερος στόχος της μελέτης ήταν να κατανοηθεί ο τρόπος που τα άτομα με απουσία όρασης, αντιλαμβάνονται το άμεσο περιβάλλον, μέσα από τους ήχους που το αποτελούν, καθώς επίσης οι δεσμοί που αναπτύσσουν με το χώρο, σύμφωνα με τα συναισθήματά τους. Σύμφωνα με τα όσα αναφέρει ο Θεόδωρος Ιωσηφίδης (2008), στόχος της ποιοτικής έρευνας είναι η περιγραφή, η ανάλυση, η ερμηνεία και η κατανόηση κοινωνικών φαινομένων, καταστάσεων και χαρακτηριστικών κοινωνικών ομάδων, ώστε να απαντηθούν ερωτήματα σχετικά με την κατανόηση του τρόπου και του λόγου που συμβαίνει κάποιο φαινόμενο (Ιωσηφίδης, 2008). Σύμφωνα με τον στόχο της παρούσας πτυχιακής εργασίας και με τα όσα αναφέρει ο Θ. Ιωσηφίδης, επιλέχθηκε η ποιοτική μέθοδος ως καταλληλότερη για να συλλεχτούν και να αναλυθούν τα δεδομένα, που οδήγησαν στα αποτελέσματα της έρευνας.

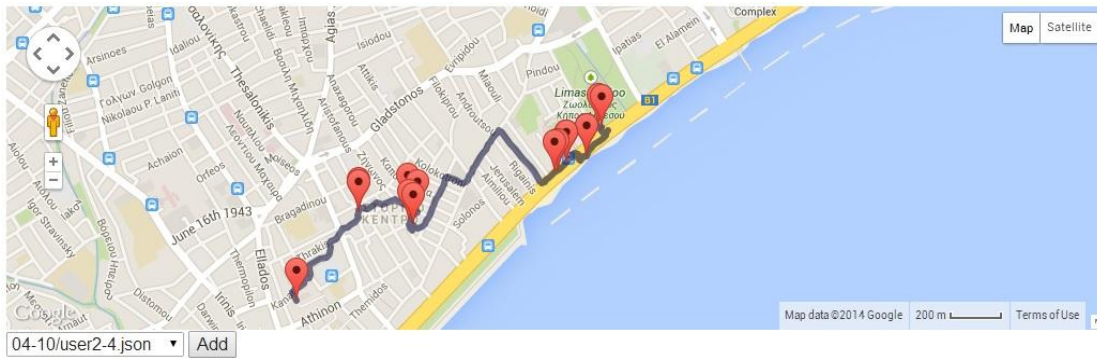
Το δεύτερο εργαλείο συλλογής δεδομένων που χρησιμοποιείται είναι η ομάδα εστίασης. Η επιλογή της ομάδας εστίασης, θεωρήθηκε ως καταλληλότερη στην προκειμένη περίπτωση, διότι ως μέθοδος προϋποθέτει την άμεση αλληλεπίδραση των συμμετεχόντων στην ομάδα (Ιωσηφίδης, 2008). Επιπρόσθετα αποτελεί μια μέθοδο, που συνδυάζει, εν μέρη δύο άλλες μεθόδους άντλησης ποιοτικών δεδομένων, την παρατήρηση και τη συνέντευξη. Συγκεκριμένα η μέθοδος προσφέρει τη δυνατότητα παρατήρησης, καταγραφής και ανάλυσης των αλληλεπιδράσεων μεταξύ των ατόμων, που αποτελούν την ομάδα, σε σχετικά σύντομο χρονικό διάστημα και πάνω σ' ένα αντικείμενο που

καθορίζει ο ερευνητής (Ιωσηφίδης, 2008). Σχετικά με τη μέθοδο της συνέντευξης, οι ομάδες εστίασης επιτρέπουν την άμεση αλληλεπίδραση και την ομαδική δυναμική (Ιωσηφίδης, 2008). Όπως αναφέρει άρθρο του περιοδικού “Canadian Journal of Cardiovascular Nursing” (2004), η επιλογή των ομάδων εστίασης, ως εργαλείο συλλογής δεδομένων, παρέχει στον ερευνητή αρκετά πλεονεκτήματα, έναντι των άλλων εργαλείων, όπως είναι η δυνατότητα που έχουν τα άτομα, της ομάδας, να εκφράσουν ή να αλλάξουν τις απόψεις τους, μετά από συζήτηση με τους άλλους συμμετέχοντες (Then, Rankin & Ali 2014). Επίσης, μέσα από τις ομάδες εστίασης, αποτρέπεται η διάκριση σε βάρος των ατόμων που δεν μπορούν, ή δυσκολεύονται, να διαβάσουν ή να γράψουν, όπως για παράδειγμα τα άτομα με απουσία όρασης. Επιπρόσθετα, η μορφή των ερωτήσεων, η οποία συνήθως είναι ημι-δομημένη, παρέχει τη δυνατότητα στον ερευνητή να συλλέξει πλούσια, σε βάθος δεδομένα. Σύμφωνα με τα πιο πάνω χαρακτηριστικά και πλεονεκτήματα των ομάδων εστίασης, προτιμήθηκε αυτή η μέθοδος, επειδή τα άτομα που έλαβαν μέρος σε αυτή την έρευνα, είχαν απουσία όρασης. Συνεπώς, αυτή η ιδιαιτερότητα τους, ήταν φυσικό να φέρει μερικά μη προβλεπόμενα θέματα προς συζήτηση μεταξύ των ερευνώμενων, αφού η προετοιμασία της έρευνας έγινε από άτομα που δεν είχαν απώλεια όρασης (Then, Rankin & Ali 2014).

Σκοπός της ομάδας εστίασης, που πραγματοποιήθηκε με το τέλος του ηχητικού περιπάτου, ήταν να ερευνηθούν οι ήχοι και συνθήκες που οδήγησαν τον κάθε συμμετέχοντα να επιλέξει κάποιο συναίσθημα από αυτά που καταχώρησε καθ' όλη τη διάρκεια της διαδρομής. Επιπρόσθετος σκοπός ήταν να κατανοηθεί το αντίκτυπο της πόλης της Λεμεσού προς τους συμμετέχοντες, καθώς επίσης και τα ηχοτοπία που οδήγησαν, αν οδήγησαν, στην αίσθηση του ανοίγειν, καθώς επίσης οι παράγοντες που οδήγησαν σ' αυτά τα αποτελέσματα. Ο οδηγός των ερωτήσεων, που επρόκειτο να συζητηθούν, αποτελείτο από ανοιχτής μορφής ερωτήσεις, επιτρέποντας να συζητηθούν επιπλέον ερωτήσεις που τυχόν να προκύψουν, με σκοπό τη διευκρίνιση ή την εμβάθυνση του θέματος. Τα ερωτήματα προς συζήτηση, που αποφασίστηκαν για τη συγκεκριμένη περίπτωση ομάδας εστίασης, σχετίζονταν με τα εξής θέματα: (1) την εμπειρία του ηχητικού περιπάτου, (2) την κατανόηση του χώρου, σύμφωνα με το ηχοτοπίο, (3) τα συναισθήματα που αναπτύχθηκαν, (4) το αίσθημα της οικειότητας, λόγω της ύπαρξης συγκεκριμένων ήχων και (5) την προτίμηση σε συγκεκριμένους ήχους.

Το υλικό που συλλέχτηκε από την ομάδα εστίασης, αναλύθηκε με ποιοτική θεματική (Braun & Clarke 2006) ανάλυση περιεχομένου. Ως πρώτο βήμα, πραγματοποιήθηκε, αυτολεξεί, η απομαγνητοφώνηση των δεδομένων και ακολούθως μέσα από τις επαναλαμβανόμενες αναγνώσεις του γραπτού περιεχομένου, που προέκυψε, ολοκληρώθηκε η κωδικοποίησή τους. Μέσα από την κωδικοποίηση προσδιορίστηκαν θεματικές κατηγορίες, στις οποίες, μετέπειτα, ταξινομήθηκαν τα δεδομένα, ώστε να αναλυθούν.

Με το τέλος της ανάλυσης των δεδομένων της ομάδας εστίασης, ακολούθησε η ανάλυση του υλικού, που μαζεύτηκε, μέσα από τη χρήση της εφαρμογής, για την καταγραφή συναισθημάτων. Στην φάση αυτή, εφαρμόστηκε επίσης η ποιοτική ανάλυση περιεχομένου, με σκοπό να παρθούν τα δεδομένα. Συγκεκριμένα μέσα από την ανάλυση των καταχωρήσεων πραγματοποιήθηκε οπτικοποίηση των συναισθημάτων, που δήλωσαν οι συμμετέχοντες, σε κάθε μία από τις έξι στάσεις, όπου σταμάτησαν και άκουσαν τους ήχους της κάθε περιοχής. Προκειμένου να επιτευχθεί αυτό, μέσα από τις δυνατότητες που παρέχει ο προγραμματισμός και με τη χρήση του Google maps, φτιάχτηκε ο χάρτης με τη διαδρομή του ηχητικού περιπάτου. Στο χάρτη αυτό, επιλέγοντας

Εικόνα 11: Χαρτογράφηση συναισθημάτων

τον αριθμό του κάθε χρήστη (ID), εμφανίζεται η διαδρομή που περπάτησε και με ενδείξεις, στα σημεία που σταμάτησε, αναγράφεται το συναίσθημα που επέλεξε (Εικόνα 11).

Με βάση την Εικόνα 11, η γκριζα γραμμή δείχνει την διαδρομή. Τα σημεία με κόκκινο χρώμα είναι τα σημεία όπου ο συγκεκριμένος χρήστης της εφαρμογής, κατέγραψε τα συναισθήματα που προκλήθηκαν, μετά από το άκουσμα κάποιου ήχου, ή ενός συνόλου ήχων. Κάτω αριστερά από το χάρτη φαίνονται τα στοιχεία της καταγραφής. Όπως φαίνεται από το επιλεγόμενο, τη δεδομένη στιγμή, τα συναισθήματα που απεικονίζονται, είναι αυτά που κατέγραψε ο χρήστης με αριθμό δύο (user2). Ο αριθμός που χρησιμοποιήθηκε, ως ταυτότητα του κάθε χρήστη, καθορίστηκε σύμφωνα με τον αριθμό που αναγραφόταν πίσω από το κάθε κινητό τηλέφωνο.

Η ανάλυση και ερμηνεία των δεδομένων, τόσο από την ομάδα εστίασης, όσο και από την εφαρμογή, οδήγησαν στην εξαγωγή συμπερασμάτων, τα οποία σχετίζονταν με τα ερευνητικά ερωτήματα του υπό διερεύνηση θέματος

5.4 Δειγματοληψία

Ως δείγμα για τη διεκπεραίωση της εργασίας επιλέχθηκαν άτομα, με μόνο απαιτητικό χαρακτηριστικό την εκ γενετής απουσία όρασης, λόγω του ότι πληθυσμός ενδιαφέροντος της έρευνας είναι άτομα με απουσία όρασης, ώστε να κατανοηθεί ο τρόπος που νοηματοδοτούν και αναπτύσσουν δεσμούς με την πόλη της Λεμεσού, μέσα από το ηχοτοπίο. Επιδιώκοντας την συλλογή του κατάλληλου δείγματος, σύμφωνα με το υπό διερεύνηση θέμα, εφαρμόστηκε η σκόπιμη δειγματοληψία. Σύμφωνα με τη δειγματοληψία αυτού του είδους, επιλέγονται οι συμμετέχοντες, με την προϋπόθεση να πληρούν κάποιο ή κάποια κεντρικά χαρακτηριστικά, που αρμόζουν με το σκοπό και το χαρακτήρα της ερευνητικής διαδικασίας (Ιωσηφίδης, 2008). Αυτό που ήταν σημαντικό όσον αφορά τα άτομα, έπρεπε να είχαν όλοι εκ γενετής απουσία όρασης ή αν όχι, έπρεπε όλοι να είχαν χάσει την όρασή τους, κατά τη διάρκεια της ζωής τους. Αν υπήρχε ο συνδυασμός των περιπτώσεων αυτών, δεν θα ήταν δυνατή η αντιπροσωπευτική αξιολόγηση των δεδομένων, λόγω του ότι τα άτομα που δεν είχαν εκ γενετής απουσία όρασης, πιθανόν να νοηματοδοτούσαν το ηχοτοπίο επηρεαζόμενα από τις υποκειμενικές εμπειρίες με την εικόνα (Ward & Meijer 2010). Επίσης τα άτομα που συμμετείχαν στην έρευνα, έπρεπε να είχαν λάβει μέρος προηγουμένως στη διαδικασία του ηχητικού περιπάτου. Στον πίνακα που ακολουθεί φαίνονται οι πληροφορίες για τους συμμετέχοντες στην ομάδα εστίασης, σχετικά με τα δημογραφικά χαρακτηριστικά, όπως και με τη σχέση τους με την πόλη της Λεμεσού.

Σύμφωνα με τα δεδομένα, που αναδεικνύονται στον Πίνακα 1, πραγματοποιήθηκε μια ομάδα εστίασης, αποτελούμενη από δέκα άτομα. Αναφορικά με την ηλικία των συμμετεχόντων, δεν υπήρξε κάποια προτίμηση σε συγκεκριμένο εύρος ηλικιών. Επίσης όπως φαίνεται από το φύλο των συμμετεχόντων, η επιλογή του δείγματος έγινε τυχαία, χωρίς να εφαρμοστή αναλογία μεταξύ των φύλων. Επιπρόσθετα, παρόλο που το ερευνώμενο θέμα αφορά την πόλη της Λεμεσού, δεν θεωρήθηκε αναγκαίο, τα άτομα που θα αποτελέσουν το δείγμα να κατάγονται ή να ζουν χρόνια στη Λεμεσό.

Ο κάθε συμμετέχοντας είχε ένα συνοδό, ο οποίος βοηθούσε το άτομο σε τυχόν δυσκολίες με την εφαρμογή ή όπου αλλού χρειαζόταν και το καθοδηγούσε κατά τη διάρκεια του ηχητικού περιπάτου.

ID χρήστη	Απουσία όρασης εκ γενετής	Γενέθλια	Φύλο	Χρόνος διαμονής στη Λεμεσό (σε χρόνια)
1	Ναι	01.04.1972	Γυναίκα	0
2	Ναι	21.07.1977	Γυναίκα	0
3	Ναι	07.10.1980	Γυναίκα	0
4	Ναι	29.06.1960	Άντρας	0
6	Ναι	09.03.1988	Άντρας	0
7	Ναι	25.01.1973	Άντρας	0
8	Ναι	18.10.1981	Άντρας	0
9	Ναι	28.11.1982	Άντρας	0
10	Ναι	21.10.1993	Άντρας	3
11	Ναι	20.02.1952	Γυναίκα	0

Πίνακας 1: Δημογραφικά χαρακτηριστικά συμμετεχόντων και η σχέση τους με τη Λεμεσό

5.5 Ηθικά Ζητήματα

Καθ' όλη τη διάρκεια της έρευνας, το όνομα του κάθε συμμετέχοντα, αντικαταστάθηκε από έναν αριθμό. Αυτό συνέβη για σκοπούς ανάλυσης, αλλά και για σκοπούς ηθικών ζητημάτων, ώστε να εξασφαλιστεί η ανωνυμία. Επιπρόσθετα σε κάθε στάδιο της έρευνας έγινε προσπάθεια διατήρησης της εντιμότητας του ερευνητή, απέναντι στους συμμετέχοντες, γεγονός που οδήγησε στην ανάπτυξη εμπιστοσύνης μεταξύ του ερευνητή και των συμμετεχόντων. Οι συμμετέχοντες στην ομάδα εστίασης, ενημερώθηκαν για την ηχογράφησή τους και για τη χρήση αποσπασμάτων από τα λεγόμενά τους, ώστε να επιτευχθεί η ανάλυση της συζήτησης. Συγκεκριμένα πριν την έναρξη της ομάδας εστίασης, δόθηκε στους συμμετέχοντες, έντυπο συγκατάθεσης για τη

συμμετοχή τους στην έρευνα, ώστε να το υπογράψουν. Αυτό έγινε εφικτό με την βοήθεια των συνοδών.

Κεφάλαιο 6: Αποτελέσματα

Το υλικό που συλλέχθηκε με την ολοκλήρωση της έρευνας, χαρακτηρίζεται από ενδιαφέρον περιεχόμενο. Η εμπιστοσύνη που αναπτύχθηκε μεταξύ του ερευνητή και των συμμετεχόντων, καθώς και ο ενθουσιασμός των τελευταίων, για το υπό διερεύνηση θέμα, είχε ως αποτέλεσμα τη συλλογή πλούσιων σε περιεχόμενο δεδομένων, τα οποία αναλύθηκαν, ώστε να παραχθούν συμπεράσματα.

6.1 Ανάλυση δεδομένων ομάδας εστίασης

Για σκοπούς ανάλυσης και διεξαγωγής συμπερασμάτων, που απαντούν στα ερευνητικά ερωτήματα, σύμφωνα με το θέμα που διερευνάται, το σύνολο των δεδομένων από την ομάδα εστίασης ταξινομείται σε κατηγορίες. Οι κατηγορίες αυτές προκύπτουν από την κωδικοποίηση του παραγόμενου περιεχομένου, από τη συζήτηση μεταξύ του ερευνητή και των συμμετεχόντων. Μέσα από τα όσα ειπώθηκαν, προέκυψαν, επίσης, κατηγορίες θεμάτων, η ανάλυση των οποίων δεν προβλέφθηκε από την αρχή της έρευνας. Θέλοντας να κατανοηθεί ο λόγος που ο ερευνητής καταλήγει στις συγκεκριμένες ερμηνείες, κάτω από κάθε κατηγορία και ανάλυση, επισυνάπτονται αποσπάσματα από τα λεγόμενα των συμμετεχόντων.

A. Εμπειρία ηχητικού περιπάτου

Η μέθοδος του ηχητικού περιπάτου, που επιλέχθηκε ώστε να δοθεί ευκαιρία να επικεντρωθούν τα άτομα στους ήχους, χαρακτηρίστηκε ως πρωτοποριακή αφού τα άτομα δεν είχαν συμμετέχει ξανά σε ένα περίπατο τέτοιου είδους. Επιπρόσθετα ο ηχητικός περίπατος ως εμπειρία ήταν ευχάριστη και διασκεδαστική, κατά τη διάρκεια του οποίου οι συμμετέχοντες επικεντρώθηκαν σχεδόν 100% στους ήχους.

Απόσπασμα 1: O1¹: «Ήταν κάτι, σίγουρα σαν εμπειρία ήταν πάρα πολλά ωραία».

Απόσπασμα 2: O8: «ήταν περίπου 100% ή 90% το μυαλό μας, αφοσιωμένο καθαρά στους ήχους και όχι το... τι γίνεται γύρω μας».

Απόσπασμα 3: O7: «Εμ, νομίζω ήταν αρκετά καλή εμπειρία για μια πόλη... της Κύπρου».

Απόσπασμα 4: O8: «Ε καταρχήν είναι κάτι πρωτοποριακό. Εγώ δεν είχα ξανακάνει, ούτε κάτι παρόμοιο».

Σύμφωνα με τα όσα λέχθηκαν στην ομάδα εστίασης, οι συμμετέχοντες αναφέρθηκαν στην ποικιλία των ήχων που εισήλθαν στα αυτιά τους καθ' όλη τη διάρκεια που περπατούσαν στην πόλη

¹ Το όμικρον αντιστοιχεί στη λέξη **Ο**μάδα εστίασης και το 1 στον αριθμό που χρησιμοποιούσε ο συμμετέχοντας στην ομάδα εστίασης. Με τον ίδιο τρόπο αναγράφονται και τα υπόλοιπα. Η **σ**υντονίστρια της ομάδας συμβολίζεται με Σ.

της Λεμεσού. Η ύπαρξη της ποικιλίας ήχων, καθώς επίσης και η εύκολη εναλλαγή τους, όταν μετέβαιναν από το ένα σημείο στο άλλο, προκάλεσαν ενδιαφέρον και έκαναν εντύπωση στους συμμετέχοντες.

Απόσπασμα 5: O4: «Λοιπόν, και ευχάριστος και διασκεδαστικός, παράλληλα. Από τη μια ακούαμε ήχους έντονους, από τα οχήματα, είτε τα δίκυκλα. Από την άλλη ήταν τα στενά δρομάκια, που είχαμε περάσει που ήταν ησυχία και απολαμβάναμε το περπάτημα...».

Απόσπασμα 6: O2: «Ε, ήταν πάρα πολύ ωραία εμπειρία. Εντάξει, βασικά οι ήχοι ήταν διαφορετικοί. Ας πούμε, ήταν πέντε ήχοι, σχεδόν ήταν διαφορετικοί... ήταν ωραίος ο συνδυασμός. Ας πούμε είχαμε τη θάλασσα, το σιντριβάνι, ήταν, ήταν τα αυτοκίνητα, μετά η ηρεμία στην εκκλησία, που ήταν λίγο πιο ησυχία. Είχε ποικιλία ήχων».

Απόσπασμα 7: O1: «έκαμε μου εντύπωση, πόσον εύκολα άλλασεν το... έναν ήρεμο, όταν είμαστε στες γειτονιές, κάπου στες γειτονιές, μετά την παραλία, πόσον ήταν ήρεμο, τζαι ξαφνικά, με το... έναν αυτοκίνητο, ή μια κόρνα, ή ένας σκύλος, πόσον άλλαζε αμέσως τη... το αίσθημα που καταγράφουμε».

B. Η παρουσία συνοδού επηρέασε τα συναισθήματα

Μέσα από τις ερωτήσεις που ειπώθηκαν και από τη συζήτηση που αναπτύχθηκε μεταξύ του ερευνητή και των συμμετεχόντων, διαπιστώθηκε πως η παρουσία του συνοδού, πιθανόν να επηρέασε τα συναισθήματα που ανέπτυξαν οι συμμετέχοντες, και γενικότερα το τρόπο που αισθάνθηκαν την όλη εμπειρία. Σύμφωνα με τα δεδομένα που προκύπτουν, σε αρκετές περιπτώσεις, του ηχητικού περιπάτου, οι συμμετέχοντες ζήτησαν από τους συνοδούς τους να τους εξηγήσουν που βρίσκονται, λόγω του ότι δεν υπήρχαν αρκετά στοιχεία, ώστε να μπορούν να καταλάβουν μόνοι τους. Επίσης, σε περιπτώσεις έντονων ήχων από αυτοκίνητα, λόγω της ασφάλειας και καθοδήγησης από τους συνοδούς, δεν υπήρξε το συναίσθημα του φόβου, για τυχόν τραυματισμό των συμμετεχόντων. Το άγνωστο και η άγνοια, του τι υπάρχει και τι συμβαίνει σε ένα χώρο, λόγω απουσίας της εικόνας, δημιουργεί φόβο, σύγχυση και γενικά αρνητικά συναισθήματα στο άτομο. Αυτό δεν δινόταν η πιθανότητα να συμβεί στην περίπτωση του υφιστάμενου ηχητικού περιπάτου, λόγω του ότι υπήρχε η δυνατότητα της άμεσης πληροφόρησης από το συνοδό, που πιθανόν να καθιστούσε το άτομο ή ακόμη να απότρεπε να δημιουργηθούν δυσάρεστα συναισθήματα.

Απόσπασμα 7: O1: «εγώ πολλές φορές, σαν επερπατούσα, εσκέφτουμουν ότι, αν ήμουν μόνη μου, τζαι βασίζουμουν, δηλαδή καθαρά στην διακίνηση στο χώρο μόνη μου, χωρίς συνοδό, ίσως να τους ένοιωθα πιο έντονους τους ήχους. Δηλαδή, κάπου είχα την ασφάλεια, ότι εσυνοδευόμουν, άρα ήταν η πράξη, τζαι νομίζω εν τούτο που τους έκαμνε, ε πιο λίον έντονους τους ήχους».

Απόσπασμα 8: O1: «κάποιοι ήχοι ήταν δυσάρεστοι, επειδή σε κάποιες διασταυρώσεις,

σίγουρα, αλλά εν ήταν πολύ δυσάρεστοι, γιατί ξέρω ότι εν έπρεπε να συγκεντρωθώ, για να καταλάβουμε τη ροή των αυτοκινήτων ή κάτι, να το κάμει πιο δυσ..., ίσως πολύ δυσάρεστο. Οπότεν τζιαμέ, μπορεί να μεν το ενιώσαμε...».

Απόσπασμα 9: Ο3: «Εγώ εκεί στην εκκλησία, εάν δεν μου το 'λεγε η Ντίνα, εν θα καταλάβαινα ότι ήταν εκκλησία, εκείνος ο χώρος».

Απόσπασμα 10: Ο1: «Νομίζω, ένοιωσα, εν εκατάλαβα ότι ήταν εκκλησία, απλά εκατάλαβα ότι επλησιάζαμε κάπου πολύ ήρεμα, γιατί αμέσως ερώτησα που πάμε. Πριν ανεβούμε καν τα σκαλιά, ε έξερα ότι ήταν να πάμε κάπου πάρα πολύ ήσυχα. Τζαι τσιαμέ ερώτησα που πάμε, τζαι αμέως αρχίσαμε να ανεβαίνουμε τα σκαλιά. Ήταν παράξενο λίον το... ».

Γ. Σύγκριση ήχων Λευκωσίας – Λεμεσού

Η καταγωγή και ο χώρος διαμονής των ατόμων, που αποτέλεσαν το δείγμα, στάθηκε ως αφορμή, για να προκύψει σύγκριση του ηχοτοπίο της Λεμεσού με το ηχοτοπίο της Λευκωσία. Συγκεκριμένα όλα τα άτομα κατάγονταν και διέμεναν στη Λευκωσία, εκτός από ένα άτομο, το οποίο για λόγους σπουδών διαμένει στη Λεμεσό. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα να παρατηρηθεί συχνή αναφορά στους ήχους της Λευκωσίας. Η απουσία ή παρουσία συγκεκριμένων ήχων, βοήθησαν τους συμμετέχοντες να κατανοήσουν που βρίσκονται. Όπως αναφέρθηκε, ήταν εύκολο να κατανοηθεί πως βρίσκονταν σε άλλη πόλη εκτός της Λευκωσία, λόγω της ύπαρξης του ήχου της θάλασσας, ένας ήχος που δεν υπάρχει στη Λευκωσία. Επιπρόσθετα, συγκρίνοντας τους ήχους προέκυψε το συμπέρασμα, πως παρόμοια εναλλαγή ήχων, μπορεί να παρατηρηθεί και στη Λευκωσία, καθώς επίσης υπάρχουν ίδιοι ήχοι, με αυτούς που αντλήθηκαν στη Λεμεσό.

Απόσπασμα 11: Ο8: «μπορείς να καταλάβεις ότι είσαι εχτός Λευκωσίας, γιατί, μόνο και μόνο απ' τον ήχο της παραλίας. Μόνο εκείνο το σημείο, μπαίνουμε σε περιοχές εχτός Λευκωσίας».

Απόσπασμα 12: Ο4: «Το μόνο που έχει διαφορά, από τη Λευκωσία, η Λεμεσός, είναι ο αέρας, ο οποίος είναι... και ο ήχος στη θάλασσα... ».

Απόσπασμα 13: ΟΣ: «Ε υπάρχει... αισθάνεστε την ίδια αλλαγή, ε του ηχοτοπίου, την Αλλαγή των ήχων και στη Λευκωσία; Είναι το ίδιο έντονη πιστεύετε; Ή ήταν κανένα συναίσθημα που πρώτη φορά...»

Ο8: «Όχι το ανταμώσαμε και στη Λευκωσία, αλλά εξαρτάται από τη περιοχή που περπατάς».

Απόσπασμα 14: Ο4: «Περπατάς σε στενά δρομάκια και εν ναν ησυχία. Αν είσαι λεωφόρος θα είναι έντονα οι ήχοι, γιατί εν συνεχή ροή».

Απόσπασμα 15: Ο1: «απλά εν τούτο που νομίζω, ότι στη Λευκωσία θα άκουες τζαι πάρα πολλά πουλιά».

Απόσπασμα 16: Ο7: «Τα μαρσαρίσματα, τα αυτοκίνητα είναι τζαι στη Λευκωσία το ίδιο».

Απόσπασμα 17: Ο8: «Τα άλλα τα έχουμε στη Λευκωσία».

Ο7: «Ναι, ήταν να το πω τζαι 'γω. Τα υπόλοιπα τα έχουμε λίγο πολύ».

Δ. Ύπαρξη ήχων που δημιουργούσαν οικειότητα

Καθ' όλη τη διάρκεια του ηχητικού περιπάτου, οι συμμετέχοντες άκουσαν μια ποικιλία ήχων, μερικοί από τους οποίους ήταν ήχοι που συναντούν και στην πόλη της Λευκωσίας. Η ύπαρξη γνώριμων ήχων, προκάλεσε την αίσθηση της οικειότητας. Το άκουσμα των συγκεκριμένων ήχων, τους ώθησε να ανακαλέσουν στη μνήμη τους περιοχές της Λευκωσίας που το ηχοτοπίο τους μοιάζει με το ηχοτοπίο των περιοχών της Λεμεσού, όπου παρευρέθηκαν.

Απόσπασμα 18: O7: «Τα μαρσαρίσματα, τα αυτοκίνητα είναι τζαι στη Λευκωσία το ίδιο».

Απόσπασμα 19: O1: «ο πεζόδρομος, στο τέλος της διαδρομής. Κάτι που πια συναντάς τζαι στη Λευκωσία».

Απόσπασμα 20: OΣ: «Ε υπάρχει... αισθάνεστε την ίδια αλλαγή, ε του ηχοτοπίου, την αλλαγή των ήχων και στη Λευκωσία; Είναι το ίδιο έντονη πιστεύετε; Ή ήταν κανένα συναίσθημα που πρώτη φορά...»

O8: «Όχι το ανταμώσαμε και στη Λευκωσία, αλλά εξαρτάται από τη περιοχή που περπατάς».

Απόσπασμα 21: O11: «Όπως στη Λήδρας στη Λευκωσία».

O4: «Επειδή υπάρχει και στη Λευκωσία, αυτό το αντιληφθήκαμε».

Ε. Ύπαρξη ήχων που βοηθούν το άτομο να αντιληφθεί την περιοχή που βρίσκεται

Ο ήχος θεωρείται σημαντική πηγή πληροφόρησης, για τα άτομα με απουσία όρασης. Αυτό παρατηρήθηκε και στον ηχητικό περίπατο, που πραγματοποιήθηκε για τους σκοπούς της παρούσας πτυχιακής εργασίας. Οι συμμετέχοντες μπόρεσαν να καταλάβουν κάποια σημεία, όπου παρευρέθηκαν, από τους ήχους που αποτελούσαν τα σημεία αυτά. Όπως αποδεικνύεται από τα παρακάτω αποσπάσματα, ήταν εύκολο να καταλάβουν ότι βρίσκονταν στην παραλία, λόγω του χαρακτηριστικού ήχου που δημιουργούν τα κύματα της θάλασσας, όπως επίσης και τα στενά δρομάκια. Επίσης, από τον ήχο των αυτοκινήτων, μπόρεσαν να αντιληφθούν πως βρίσκονταν κοντά σε διασταυρώσεις. Οι ήχοι δεν ήταν μόνο βοηθητικοί για να αντιληφθούν που βρίσκονται, αλλά επίσης βοήθησαν στην κατανόηση του μεγέθους του χώρου και των χαρακτηριστικών της συγκεκριμένης περιοχής. Αυτό φαίνεται κυρίως από το Απόσπασμα 25, όπου με τη βοήθεια των υπαρκτών ήχων, ήταν δυνατόν να αντιληφθούν πως ο χώρος ήταν στενός.

Απόσπασμα 22: O8: «Το πιο χαρακτηριστικό πάλε ήταν... η παραλία και το... Περπατώντας σε στενά δρομάκια ναι, εκαταλάβαμε ότι είμαστε σε στενά δρομάκια, δεν εχρειάστηκε να ρωτήσουμε».

Απόσπασμα 23: O7: «Ότι είμαστε κοντά σε διασταυρώσεις... γιατί ακούγονταν τα αυτοκίνητα, ότι θα επερνούσαμε φανάρι».

Απόσπασμα 24: O8: «Πιστεύω ότι ήταν... είναι ένας δρόμος, που είχε καθαρά... café, ταβερνάκια, ε bars για το βράδυ, γιατί είχε πολλή μουσική».

Απόσπασμα 25: OΣ: « Το ήσυχο, το πιο στενό, πώς το... το αντιληφθήκατε; Πώς... επειδή... απ' το περπάτημα»;

O4: «Ναι».

O1: «Πιο κοντινοί οι ήχοι, που ακούς από απέναντι. Η απόσταση που αντιλαμβάνεσαι...»

O4: «Τζαι ο ήχος από το περπάτημα».

O7: «Ο ήχος δεξιά και αριστερά».

ΣΤ. Δυσκολία κατανόησης του χώρου λόγω απουσίας ήχων

Όπως η παρουσία ήχων μεταφέρει πληροφορίες, σχετικά με το σημείο, όπου βρίσκεται το άτομο με απουσία όρασης, έτσι και η απουσία ήχων, ή η ύπαρξη ελάχιστων και χαμηλής έντασης, στερεί τη δυνατότητα στο άτομο αυτό να συλλέξει πληροφορίες για το σημείο. Η τελευταία περίπτωση, παρατηρήθηκε στην τέταρτη στάση του ηχητικού περιπάτου, όπου ήταν η εκκλησία της Αγίας Τριάδος, καθώς επίσης στην πέμπτη στάση, που ήταν η στοά στην Πλατεία Ηρώων.

Απόσπασμα 26: O1: «Νομίζω, ένοιωσα, εν εκατάλαβα ότι ήταν εκκλησία, απλά εκατάλαβα

ότι επλησιάζαμε κάπου πολύ ήρεμα, γιατί αμέσως ερώτησα που πάμε. Πριν ανεβούμε καν τα σκαλιά, ε έξερα ότι ήταν να πάμε κάπου πάρα πολύ ήσυχα. Τζαι τσιαμέ ερώτησα που πάμε, τζαι αμέως αρχίσαμε να ανεβαίνουμε τα σκαλιά. Ήταν παράξενο λίον το... ».

Απόσπασμα 27: O9: «Ε η εκκλησία και ο επόμενος σταθμός που επίαμε, η στοά νομίζω

ήταν. Ήταν παρόμοιοι χώροι, ηχητικά ήταν, ήξερα ότι είμαι, ήμασταν σε κλειστό χώρο, κάτι σαν βεράντα ή κάτι... Αλλά εν εμπορούσα να προσδιορίσω τι ήταν, εχτός από το αίσθημα... είχαν και τα δύο έναν αίσθημα ηρεμίας, ησυχίας... δεν, από τον ήχο μόνο, δεν μπορούσαμε να ξέρουμε...».

Ζ. Πρόκληση αρνητικών συναισθημάτων, λόγω συγκεκριμένων ήχων

Περπατώντας οι συμμετέχοντες στην πόλη της Λεμεσού και κάνοντας στάση στα έξι σημεία που επιλέγηκαν, για τους σκοπούς της έρευνας, άκουσαν ένα ευρύ φάσμα ήχων. Μερικοί από τους ήχους αυτούς προκάλεσαν αρνητικά συναισθήματα. Σύμφωνα με το περιεχόμενο της ομάδας εστίασης, οι ήχοι που προκάλεσαν αρνητικά συναισθήματα, ήταν κυρίως μηχανικοί ήχοι, που μπορούν να χαρακτηριστούν δυνατοί. Τέτοιοι ήχοι ήταν των οχημάτων, όπως η μηχανή, το κορνάρισμα και ο συναγερμός του αυτοκινήτου. Επιπρόσθετα, αρνητικό συναισθημα προκλήθηκε, λόγω ακούσματος δυνατής μουσικής, από ένα αυτοκίνητο. Στη συγκεκριμένη περίπτωση το αρνητικό συναισθημα δεν προκλήθηκε μόνο, λόγω του ότι η μουσική ήταν δυνατή, αλλά επειδή το είδος της μουσικής δεν αντιπροσώπευε τα γούστα του ατόμου που την άκουσε. Σε περίπτωση άλλου ατόμου, του οποίου το είδος της μουσικής ανήκε στις προτιμήσεις του, πιθανόν τα συναισθήματα που θα αναπτυχθούν να είναι θετικά. Αυτό αποδεικνύει πως η ανάπτυξη συναισθημάτων, μετά το άκουσμα ενός ήχου, είναι υποκειμενική διαδικασία.

Απόσπασμα 28: O8: «Η τρίτη στάση, που ήμασταν ακριβώς στην καρδιά της, της λεωφόρου».

Απόσπασμα 29: O8: «Άκουγες μόνο τα αυτοκίνητα που περνούσαν. Δεν μπορούσαμε να

ακούσουμε κάτι, να ακούσουμε κάτι άλλο».

Απόσπασμα 30: O7: «ένας θόρυβος που μου έμεινε, που μου έκανε εντύπωση, ήταν μια μοτοσικλέτα, σ' ένα δρομάκι που 'μασταν».

Απόσπασμα 31: O1: «Ένας συναγερμός από αυτοκίνητο».

Απόσπασμα 32: O11: «Κορναρίσματα».

Απόσπασμα 33: O1: «Ε σε μιαν από τις διαβάσεις, κάποιος σ' έναν αυτοκίνητο, με κατεβασμένα παράθυρα τζαι πολύ δυνατή μουσική, που προσωπικά δεν μ' άρεσκε, άρα εκεί εκαταχώρησα δυσάρεστο».

Απόσπασμα 34: O8: «κάτι που άκουες σχεδόν ταυτόχρονα».

Η. Πρόκληση θετικών συναισθημάτων, λόγω συγκεκριμένων ήχων

Οι ήχοι που εισέρχονται στα αυτιά μας, πιθανόν να προκαλέσουν, επίσης, θετικά συναισθήματα. Θετικά συναισθήματα από το άκουσμα ήχων, αναπτύχθηκαν καθ' όλη τη διάρκεια του ηχητικού περιπάτου. Ήχοι, όπως το κύμα της θάλασσα, το κελαιδίσμα των πουλιών και η κίνηση των φύλλων, προκάλεσαν θετικά συναισθήματα στους συμμετέχοντες. Όπως είναι δυνατόν να παρατηρηθεί, οι ήχοι που είχαν ως αποτέλεσμα την ανάπτυξη θετικών συναισθημάτων, ανήκουν στους φυσικούς ήχους.

Απόσπασμα 35: O8: «Η θάλασσα. Είναι κάτι που μ' αρέσει προσωπικά... γιατί είχε το ελαφρύ το κύμα και ήταν εκεί που μου άρεσε τόσο πολύ».

Απόσπασμα 36: O7: «Το σιντριβάνι».

Απόσπασμα 37: O2: «Ε, η θάλασσα ήταν πολύ καλό και εκεί στην εκκλησία που ήταν ηρεμία».

Απόσπασμα 38: O9: «Εχτός από τη θάλασσα, που είπαν οι υπόλοιποι, εμένα μ' άρεσαν και τα διάφορα πουλιά που ακούγαμε στο... στη διαδρομή».

Απόσπασμα 39: O1: «Εγώ θα έλεγα τη, τη διαδρομή προς την εκκλησία. Το δρομάκι που πήγαινε προς την εκκλησία... Γιατί φυσούσεν αέρας, δηλαδή μπορούσες να ακούσεις τα, τα φύλλα».

Θ. Επιλογή έντονου συναισθήματος, κυρίως για αρνητικούς ήχους

Η εφαρμογή "Locomotion" παρείχε τη δυνατότητα επιλογής εννέα συναισθημάτων: (1) πολύ έντονο, (2) έντονο, (3) ήρεμο, (4) πολύ ήρεμο, (5) ουδέτερο, (6) πολύ δυσάρεστο, (7) δυσάρεστο, (8) ευχάριστο και (9) πολύ ευχάριστο. Μετά από δοκιμή της εφαρμογής, και πριν να αρχίσει η έρευνα, διαπιστώθηκε πως το έντονο συναίσθημα, μπορεί να αντιπροσωπεύει και θετικό αλλά και αρνητικό συναίσθημα. Στη περίπτωση των αποτελεσμάτων του πειράματος, διαπιστώθηκε πως το «έντονο», ή το «πολύ έντονο», επιλέγηκε από τους συμμετέχοντες, σε περιπτώσεις αρνητικών ήχων. Εξαίρεση αποτελεί μια μόνο περίπτωση, όπου η επιλογές αυτές χρησιμοποιήθηκαν για να εκφράσουν ήχους οι οποίοι προκάλεσαν θετικά συναισθήματα:

Απόσπασμα 40: O1: «Εγώ εκατάγραψα τζαι σε κάποιες στιγμές ηρεμίας, ένταση».

Όσον αφορά τις υπόλοιπες περιπτώσεις, οι ήχοι που προκάλεσαν την επιλογή του «έντονου» ή του «πολύ έντονου», ήταν ίδιοι με αυτούς που προκάλεσαν τα αρνητικά συναισθήματα. Επίσης, η ένταση προκλήθηκε και λόγω ξαφνικής παρουσίας κάποιου ήχου, ο οποίος δεν ήταν αναμενόμενος, καθώς επίσης λόγω ύπαρξης έντονων ήχων, οι οποίοι κάλυπταν άλλους ήχους, πιθανόν πιο αδύναμους.

Απόσπασμα 41: O4: «Τα οχήματα, όταν εκορνάριζαν, όταν κορνάριζαν και όταν ανάπτυσσαν ταχύτητα απότομα, ε ήταν εκνευριστικό τζίνιο».

Απόσπασμα 42: O2: «Βασικά κι εγώ στους χώρους, που υπήρχε πολλή κίνηση, ήταν ο θόρυβος έντονος και πολύ, έτσι πολύ δυνατά τα αυτοκίνητα και γενικά η κίνηση».

Απόσπασμα 43: O7: «Κάποτε οι έντονοι ήχοι, κρύβουν τους άλλους ήχους, που θες να ακούσεις, άρα... άρα ενόχλησε».

I. Ευχρηστία εφαρμογής

Σημαντικό ρόλο στην επιτυχία και ολοκλήρωση της διαδικασίας του ηχητικού περιπάτου, διαδραμάτισε η εφαρμογή “Locomotion”, μέσω της οποίας οι συμμετέχοντες κατέγραφαν τα συναισθήματά τους. Αν η εφαρμογή δεν κρινόταν από τους χρήστες κατανοητή και εύχρηστη, πιθανόν να επηρέαζε αρνητικά το γενικό ενδιαφέρον των συμμετεχόντων για την έρευνα. Αυτό δεν φαίνεται να παρουσιάστηκε, αφού, όπως ο ηχητικός περίπατος, έτσι και η εφαρμογή χαρακτηρίστηκε ενδιαφέρουσα. Επιπρόσθετα, οι συμμετέχοντες δήλωσαν πως ήταν αρκετά εύκολη στη χρήση της, καθώς και βοηθητική, λόγω της καθαρής και φυσιολογικής φωνής, η οποία αναφερόταν στα συναισθήματα. Το ενδιαφέρον των χρηστών, που προξένησε η εφαρμογή, αποδεικνύεται, επίσης, από τους τρόπους που πρότειναν για τη βελτίωση της εφαρμογής, όπως για παράδειγμα η χρήση του αναγνώστη οθόνης talkback, που προσφέρει το Android.

Απόσπασμα 44: O2: «ήταν πάρα πολύ ωραία και η εφαρμογή, ήταν αρκετά εύκολη».

Απόσπασμα 45: O8: «η φωνή που υπάρχει πάνω... είναι πολύ καθαρή, φυσιολογική, πολύ καθαρή».

Απόσπασμα 46: O4: «έστω και λίγο αλλοιώνεται μέσω του ακουστικού που βάζεις στο αυτί, όταν είσαι και έξω».

Απόσπασμα 47: O2: «Λίγο πιο πολλή ένταση ίσως».

Απόσπασμα 48: O9: «Θα ήταν καλά να ελέγξουμε την εφαρμογή σε συνδυασμό και με τον αναγνώστη οθόνης... το talkback, που υπάρχει στο Android, διότι εκεί θα αλλάξουν, αντί, αντί που κάμνουμε, εκάμαμε παρατεταμένο πάτημα στην οθόνη, ίσως θα πρέπει να κάμουμε διπλό παρατεταμένο. Πρέπει να το ελέγξουμε, πώς θα δουλεύει σε συνδυασμό με το talkback, που υπάρχει στα... ενσωματωμένο στα κινητά».

Απόσπασμα 49: O8: «πάντως είναι καλή. Εγώ πρώτη φορά χρησιμοποίησα κινητό με αφή. Ντάξει, ήμουν λίγο αγχωμένος στην αρχή αν θα τα καταφέρω, αλλά ντάξει, με το συνοδό δίπλα πιστεύω ότι... Νομίζω ότι μόνο στο, μόνο στη παραλία είχα κάμει

λάθος... Νομίζω εκεί είναι που με ξεγέλασε και έκανα λάθος. Ντάξει, πιστεύω ότι είναι καλή».

Απόσπασμα 50: O4: «Θέλει λίγην εξάσκηση».

Απόσπασμα 51: O8: «Σαν εμείς που έχουμε iphone, ντάξει ήταν εύκολο».

Απόσπασμα 52: O6: «Απλά μια βελτίωση που θα σύστημα να γίνει... Πέρα από τη βελτίωση, που είπε ο Νίκος, με τη χρήση του talkback, ίσως από τη στιγμή που είναι καταγραφημένη η διαδρομή, τζαι χρησιμοποιεί το GPS, το πρόγραμμα, θα ήταν καλό, εάν αναφαίρετον, η εντολή καταχώρησης της επιλογής... Δηλαδή στο σημείο που σταματούσαμε, να μας έλεεν να καταχωρήσουμε την επιλογή μας».

Απόσπασμα 53: O8: «Ίσως να, εκεί που πρέπει να καταχωρίσουμε, στις προκαθορισμένες διαδρομές, ίσως εκεί που θα έπρεπε να κάνουμε καταχώρηση, να, απλώς να εδονήτουν, να μην έκανε... Να μην παρεμβάλλει τους ήχους που ακούμε».

Απόσπασμα 54: O1: «Απλά να έλεγε «καταχώρηση» και το συναίσθημα. Ίσως ας πούμε «καταχώρηση - ευχάριστο».

6.2 Ανάλυση καταχωρήσεων στην εφαρμογή “Locomotion”

Η οπτικοποίηση των συναισθημάτων, που κατέγραψαν οι συμμετέχοντες, κατά τη διάρκεια του ηχητικού περιπάτου, είχε ως αποτέλεσμα να δημιουργηθούν χάρτες της διαδρομής. Το σύνολο των χαρτών που δημιουργήθηκαν, είναι δέκα, όσα και τα άτομα που αποτέλεσαν το δείγμα της έρευνας. Σε κάθε χάρτη τοποθετήθηκαν σημεία, όπου αναγράφονταν τα συναισθήματα του κάθε συμμετέχοντα. Η δυνατότητα του κάθε άτομου να καταγράφει συναισθήματα, σε όποιο σημείο επέλεγε, με εξαίρεση την υποχρεωτική καταγραφή στις έξι προκαθορισμένες στάσεις, είχε ως αποτέλεσμα να φτιαχτούν συναισθηματικοί χάρτες, με πλούσιο περιεχόμενο. Θέλοντας να απαντηθούν τα ερευνητικά ερωτήματα, της παρούσας πτυχιακής εργασίας, αναλύθηκαν μόνο τα συναισθήματα που καταγράφηκαν στα έξι προκαθορισμένα σημεία, τα οποία αναφέρονται λεπτομερώς στο κεφάλαιο πέμπτο κεφάλαιο. Στον Πίνακα 2, παρουσιάζονται τα συναισθήματα που κατέγραψε ο κάθε συμμετέχοντας, σε κάθε ένα από τα έξι σημεία. Όπως είναι εύκολο να παρατηρηθεί υπάρχουν σημεία, όπου δεν καταχωρήθηκαν συναισθήματα. Υπάρχουν πολλές πιθανότητες που μπορεί να οδήγησαν σε αυτό το αποτέλεσμα. Πρώτον, λόγω του ότι χρησιμοποιούσαμε μια τεχνολογική εφαρμογή, η οποία βασιζόταν στο GPS που πρόσφεραν τα κινητά τηλέφωνα, πιθανόν ο σχεδιασμός της εφαρμογής να είχε κάποιες αδυναμίες, ή το GPS να μην δούλευε, με αποτέλεσμα να μην ήταν επιτρεπτή η καταχώρηση συναισθημάτων. Δεύτερον, οι συμμετέχοντες, όπως και οι συνοδοί τους, μπορεί να μη κατανόησαν πως έπρεπε να καταγράφουν συναισθήματα σε κάποιο σημείο, όπου σταματήσαμε. Τέλος, για το λόγο ότι χρησιμοποιήθηκαν κινητά τηλέφωνα αφής, πιθανόν, άθελά τους οι συμμετέχοντες να είχαν σταματήσει την λειτουργία της εφαρμογής.

Παρόλα αυτά, όπως αποδεικνύεται και στον Πίνακα 2, υπάρχει ένα εύρος ήχων που χαρακτηρίζουν τη Λεμεσό, γεγονός που οδήγησε και την ανάπτυξη διαφορετικών συναισθημάτων. Ωστε να παρθούν αποτελέσματα από αυτές της καταχωρήσεις, γίνεται ανάλυση συναισθημάτων, αρχικά σε κάθε σημείο ξεχωριστά και ακολούθως ως σύνολο.

A. Ζωολογικός Κήπος

Οι συμμετέχοντες, παραμένοντας για ολιγόλεπτη διάρκεια, στην είσοδο του ζωολογικού κήπου, μπροστά από το σιντριβάνι, άκουσαν ήχους που τους προκάλεσαν ευχάριστα συναισθήματα και ηρεμία. Σε ελάχιστες περιπτώσεις, οι ήχοι, στο συγκεκριμένο σημείο, δεν προκάλεσαν κάποιο ιδιαίτερο συναίσθημα, γι' αυτό και επιλέγηκε το «ουδέτερο». Ο ήχος που κυριαρχούσε στο σημείο αυτό, ήταν ο ήχος του τρεχούμενου νερού, καθώς επίσης σε πολύ χαμηλή ένταση ακούγονταν τα περαστικά αυτοκίνητα από το δρόμο έξω από τον κήπο. Ο ήχος του τρεχούμενου νερού, παρόλο που είναι αποτέλεσμα μηχανικής συσκευής, μπορεί να παραπέμψει στη φύση, όπου το τρεχούμενο νερό σε ποταμούς, ή σε καταρράκτες, προκαλεί παρόμοιο ήχο.

B. Θάλασσα

Το σημείο δίπλα στη θάλασσα, όπου πραγματοποιήθηκε στάση, εισήγαγε στα αυτιά των συμμετεχόντων ήχους που τους παρότρυνε να διαλέξουν τις επιλογές «ευχάριστο», «πολύ ευχάριστο», «ήρεμο» και «πολύ ήρεμο», ώστε να εκφράσουν τα συναισθήματά τους. Ο ήχος που

επικρατούσε τη δεδομένη στιγμή, ήταν ο ήχος του κύματος της θάλασσας, ο οποίος ανήκει στους φυσικούς ήχους. Αυτό δείχνει, πως ο ήχος της θάλασσας προκαλεί θετικά συναισθήματα.

ID χρήστη	Ζωολογικός Κήπος	Θάλασσα	Λεωφόρος	Εκκλησία	Στοά Cut-Radio	Σαριπόλου
1	ευχάριστο, ήρεμο	ήρεμο	έντονο	έντονο	ουδέτερο	ευχάριστο, έντονο
2	ευχάριστο, ήρεμο	ευχάριστο	δυσάρεστο	ήρεμο	ουδέτερο	δυσάρεστο
3	ήρεμο	πολύ ήρεμο	ευχάριστο	ουδέτερο	-	-
4	πολύ ευχάριστο	πολύ ευχάριστο	πολύ ήρεμο	πολύ ευχάριστο	πολύ ευχάριστο, πολύ ήρεμο	-
6	ευχάριστο	ευχάριστο	έντονο	ήρεμο	έντονο	πολύ έντονο
7	ουδέτερο	ουδέτερο	δυσάρεστο	ουδέτερο	-	-
8	πολύ ευχάριστο	ήρεμο	δυσάρεστο	πολύ ήρεμο	ήρεμο	-
9	ευχάριστο	ευχάριστο	δυσάρεστο	ουδέτερο	ουδέτερο	έντονο
10	πολύ ευχάριστο	πολύ ήρεμο	δυσάρεστο	πολύ ήρεμο	ουδέτερο	έντονο
11	ουδέτερο	πολύ ήρεμο	πολύ έντονο	ευχάριστο	-	-

Πίνακας 2: Συναισθήματα που καταχωρήθηκαν κατά τη διάρκεια του ηχητικού περιπάτου

Γ. Λεωφόρος

Η λεωφόρος και συγκεκριμένα, το τρίτο σημείο, όπου πραγματοποιήθηκε μικρής διάρκειας στάση, δημιούργησε έντονα και δυσάρεστα συναισθήματα. Το συγκεκριμένο σημείο, η στεγασμένη είσοδος του κτηρίου, βρίσκεται ακριβώς δίπλα από το δρόμο, όπου περνούσαν αυτοκίνητα, με αποτέλεσμα να ακούονται συνεχώς ήχοι από τις μηχανές αυτοκινήτων, και τα κορναρίσματα. Μέσα από την ομάδα εστίασης, διαπιστώθηκε πως οι ήχοι αυτοί προκάλεσαν έντονα και αρνητικά συναισθήματα, το οποίο επαληθεύεται και από την ανάλυση των δεδομένων της εφαρμογής. Στον Πίνακα 2, παρατηρούνται δύο περιπτώσεις, οι οποίες είναι αντίθετες με τα υπόλοιπα συναισθήματα, που επιλέγηκαν σε αυτό το σημείο. Αρχικά, ο συμμετέχων με τον αριθμό τρία, διάλεξε το «ευχάριστο» συναίσθημα. Αυτό μπορεί να είναι μια λανθασμένη επιλογή, ή αν όχι, μπορεί όντως οι ήχοι να προξένησαν στο άτομο, το «ευχάριστο» συναίσθημα. Αυτό είναι δυνατόν

να παρατηρήθηκε, διότι τα άτομα με απουσία όρασης επιζητούν την ύπαρξη ήχων, ακόμη και έντονων, ώστε να αισθάνονται ότι υπάρχει κάτι στο χώρο, αφού δεν έχουν τη δυνατότητα της εικόνας, όπως άλλωστε είχε δηλώσει ο John Hull (2001). Επιπρόσθετα, σύμφωνα με τα δεδομένα, έχει επιλεγεί, από το χρήστη με αριθμό τέσσερα, το «πολύ ήρεμο». Η επιλογή αυτή, μπορεί να χαρακτηριστεί λανθασμένη, σύμφωνα με την ερμηνεία της λέξης «ήρεμο», η οποία αναφέρεται σε κάτι γαλήνιο, ήσυχο και νηφάλιο, επίθετα που δεν αντιστοιχούν στους έντονους ήχους των αυτοκινήτων, οι οποίοι έχουν χαρακτηριστεί από τα άτομα ως ήχοι που προκαλούν θόρυβο.

Δ. Εκκλησία

Στο σημείο της εκκλησίας, όπου πραγματοποιήθηκε μικρής διάρκειας στάση, δεν υπήρχε αισθητή παρουσία ήχων, με αποτέλεσμα ο χώρος να χαρακτηριστεί από τους παρευρισκόμενους, ως ήσυχος. Η ησυχία που επικρατούσε, προκάλεσε ευχάριστα συναισθήματα, καθώς επίσης και ηρεμία. Ταυτόχρονα, η απουσία ήχων δεν επηρέασε μερικά από τα άτομα, ώστε να αναπτύξουν συγκεκριμένα συναισθήματα, με αποτέλεσμα να διαλέξουν την επιλογή «ουδέτερο».

Ε. Στοά Cut-Radio

Στο συγκεκριμένο σημείο, λόγω της κατασκευής του χώρου, οι ήχοι απορροφούνται με αποτέλεσμα να ακούγονται σε πολύ χαμηλή ένταση. Ο μόνος ήχος που είναι έντονα αισθητός, είναι ο ήχος από τους συμπιεστές των κλιματιστικών, ο οποίος ήχος απουσίαζε τη συγκεκριμένη στιγμή, που παρευρέθησαν οι συμμετέχοντες της έρευνας. Η απουσία αυτή είχε ως αποτέλεσμα, να επικρατεί στο χώρο ησυχία. Η έλλειψη αισθητών ήχων, ανέπτυξε παρόμοια συναισθήματα με αυτά που αναπτύχθηκαν στο χώρο της εκκλησίας. Όπως φαίνεται από τα αποτελέσματα, η επιλογή που κυριάρχησε είναι του «ουδέτερου» συναισθήματος, λόγω της έλλειψης ήχων.

ΣΤ. Σαριπόλου

Η επιλογή που κυριάρχησε στο έκτο και τελευταίο σημείο ήταν του «έντονου» συναισθήματος. Παρόλα αυτά υπήρξαν δύο καταχωρήσεις, αντίθετες μεταξύ τους, όπου το ένα άτομο επέλεξε «δυσάρεστο» συναίσθημα και το άλλο «ευχάριστο». Η διαφορά αυτή δικαιολογείται από τους ήχους που αποτελούσαν το σημείο. Παραμένοντας το χώρο τα άτομα, άκουγαν μουσική από τις καφετέριες στο χώρο, καθώς και ομιλίες από τα άτομα που κάθονταν σε αυτά. Η αξιολόγηση της μουσικής, όπως αποδείχτηκε και από τις δηλώσεις ατόμου από την ομάδα, είναι υποκειμενική υπόθεση. Συγκεκριμένα, το είδος της μουσικής που συνηθίζει να ακούει ένα άτομο, διαφέρει από το είδος που ακούει κάποιος, άλλος. Αυτή η παρατήρηση, φαίνεται να επηρέασε και την αντίθετη επιλογή συναισθήματος, χωρίς όμως αυτό να ισχύει απαραίτητα.

Με την ολοκλήρωση των δύο αναλύσεων, προέκυψε το συμπέρασμα, πως τα συναισθήματα που καταγράφηκαν σε κάθε σημείο, επαληθεύουν τα αποτελέσματα από την ανάλυση της ομάδας εστίασης.

Κεφάλαιο 7: Συμπεράσματα

Βασικός στόχος επιτέλεσης της υφιστάμενης έρευνας ήταν να εξεταστούν και να κατανοηθούν οι τρόποι που τα άτομα με απουσία όρασης νοηματοδοτούν το ηχοτοπίο της πόλης της Λεμεσού, μέσα από τα συναισθήματα που αναπτύσσονται με το άκουσμά του, καθώς επίσης και οι παράγοντες που συντελούν, προκειμένου τα άτομα να αναπτύξουν δεσμούς με τη συγκεκριμένη πόλη. Η επιλογή της ποιοτικής μεθόδου έρευνας, μέσα από τη χρήση της εφαρμογής, για τη συλλογή συναισθημάτων και τη διεξαγωγή μίας ομάδας εστίασης επιτρέπει τη συλλογή συγκεκριμένων δεδομένων και τη μετέπειτα ανάλυσή τους. Ο συνδυασμός των αποτελεσμάτων της εφαρμογής, με αυτά της ομάδας εστίασης, οδήγησαν σε ενδιαφέροντα συμπεράσματα, τα οποία απαντούν κυρίως στα ερευνητικά ερωτήματα που τέθηκαν αρχικά, καθώς επίσης σε θέματα, τα οποία δεν εμπεριέχονταν στα αρχικά σχέδια της μελέτης.

Σύμφωνα με το πρώτο ερευνητικό ερώτημα, το οποίο ερευνά τον τρόπο που τα άτομα με απουσία όρασης νοηματοδοτούν το ηχοτοπίο πόλης της Λεμεσού, μέσα από τη χρήση κινητών τηλεφώνων, τα αποτελέσματα που προέκυψαν, συσχετίζονται με την πόλη της Λεμεσού, καθώς επίσης με την καταλληλότητα του σχεδιασμού της εφαρμογής “Locomotion”. Αναφορικά με το ηχοτοπίο της πόλης της Λεμεσού, οι συμμετέχοντες της έρευνας, το νοηματοδοτούν μέσα από την ερμηνεία της ποικιλίας των συναισθημάτων τους, που αναπτύσσεται κατά το άκουσμα των διαφόρων ήχων. Η πόλη της Λεμεσού χαρακτηρίζεται από ένα ευρύ φάσμα ήχων, στο οποίο εμπεριέχονται φυσικοί ήχοι, για παράδειγμα της θάλασσας και των πουλιών, όπως και χαρακτηριστικοί ήχοι της πόλης, για παράδειγμα των αυτοκινήτων στη λεωφόρο.

Η επιλογή ειδικά σχεδιασμένης εφαρμογής, που εξυπηρετεί τις ανάγκες καταγραφής συναισθημάτων από τους χρήστες της, είχε ως αποτέλεσμα την πρόκληση ενδιαφέροντος, των συμμετεχόντων στην έρευνα, για την συγκεκριμένη εφαρμογή, γεγονός που οδήγησε σε προτάσεις βελτίωσης της, ώστε να είναι πιο εύχρηστη για τα άτομα με απουσία όρασης.

Το δεύτερο ερευνητικό ερώτημα, μελετούσε την ανάπτυξη δεσμών με τον ηχητικό χώρο, που επηρεάζεται από τα συναισθήματα που αναπτύσσονται, την αίσθηση του ανοίγειν, καθώς και το αντίκτυπο της πόλης. Παρόλο που το δείγμα αποτελείτο, κυρίως από άτομα που ζουν στην πόλη της Λευκωσίας, εντούτοις παρατηρήθηκαν ήχοι της πόλης της Λεμεσού που ήταν ίδιοι ήχοι, που συναντούν τα άτομα και στην πόλη της Λευκωσίας, καθώς επίσης τους θύμισαν σημεία από την πόλη τους, παρόμοια με αυτά που παρευρέθηκαν για τους σκοπούς της έρευνας. Η ύπαρξη γνώριμων ήχων, ώθησε τα άτομα να αισθανθούν οικεία με κάποια από τα σημεία που παρευρέθηκαν, γεγονός που εξυπηρετεί την αίσθηση του ανοίγειν, που ερευνάτε στην παρούσα φάση. Σχετικά με τον αντίκτυπο της πόλης, οι συνέπειες που παρατηρήθηκαν στη συναισθηματική κατάσταση των συμμετεχόντων, ήταν και θετικές, αλλά και αρνητικές. Ο ηχητικός περίπατος βοήθησε τα άτομα να κατανοήσουν την ποικιλία ήχων που χαρακτηρίζουν την πόλη. Επιπρόσθετα αντιλήφθηκαν τη γρήγορη εναλλαγή ήχων, που προκύπτει λόγω του σχεδιασμού της πόλης, γεγονός που οδήγησε και στη γρήγορη εναλλαγή συναισθημάτων. Αναφορικά με τις θετικές συνέπειες στη συναισθηματική κατάσταση των συμμετεχόντων, παρατηρήθηκε ανάπτυξη θετικό συναισθημάτων, που οδήγησε τα άτομα να διαλέξουν από την εφαρμογή, τις επιλογές «ευχάριστο», «πολύ ευχάριστο», «ήρεμο» και «πολύ ήρεμο». Τα σημεία όπου αναπτύχθηκαν αυτά τα συναισθήματα, είναι ο Ζωολογικός Κήπος Λεμεσού, η θάλασσα και η εκκλησία, όπου επικρατούν οι φυσικοί ήχοι του περιβάλλοντος. Αντίστοιχα, οι αρνητικές συνέπειες στη συναισθηματική

κατάσταση των ατόμων, οφείλονται στους ήχους της πόλης, όπως είναι οι μηχανές των αυτοκινήτων και τα κορναρίσματα, ήχοι κυρίως μηχανικοί και σύμφωνα με τα όσα ειπώθηκαν στην ομάδα εστίασης, ήχοι που προκαλούν θόρυβο.

Η επιλογή του «ουδέτερου» συναισθήματος, παρατηρείται κυρίως στα σημεία της εκκλησίας και της στοάς στην Πλατεία Ηρώων. Η επιλογή αυτή, όπως ανέφεραν, προτιμήθηκε, λόγω του ότι δεν ήταν αισθητή η παρουσία ήχων, ώστε να βοηθήσουν στην κατανόηση του περιβάλλοντος και ταυτόχρονα να επηρεάσουν, είτε θετικά, είτε αρνητικά τη συναισθηματική τους κατάσταση.

Γενικότερο συμπέρασμα που προκύπτει, μέσα από τα συναισθήματα που αναπτύχθηκαν, σε σχέση με τα έξι προκαθορισμένα σημεία, είναι η επιβεβαίωση της θεωρίας του Schafer (2005), σύμφωνα με την οποία ο θόρυβος της πόλης προκαλεί αρνητικά συναισθήματα σε σχέση με ένα περιβάλλον, το οποίο χαρακτηρίζεται κυρίως από φυσικούς ήχους

Κεφάλαιο 8: Περιορισμοί και μελλοντική έρευνα

Κατά τη διάρκεια διεξαγωγής της έρευνας, προέκυψαν κάποιοι περιορισμοί, οι οποίοι κρίνεται σκόπιμο να ληφθούν υπόψη στη διεξαγωγή μελλοντικών ερευνών.

Αρχικά, περιορισμοί που προκύπτουν, σχετίζονται με το δείγμα της έρευνας. Συγκεκριμένα, ο πληθυσμός ενδιαφέροντος της έρευνας είναι άτομα με απουσία όρασης, πληθυσμός ατόμων με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά. Η ιδιαιτερότητα αυτή, καθώς και η πίεση του χρόνου, επηρέασαν το σύνολο του δείγματος, λόγω του ότι δεν επιτεύχθηκε η προσέλκυση ικανοποιητικού αριθμού ατόμων. Τα άτομα που αποτέλεσαν το δείγμα της παρούσας έρευνας, αριθμούνται στα δέκα, αριθμός που καθιστά το δείγμα ελλιπές. Σύμφωνα με το σύνολο του δείγματος, πραγματοποιήθηκε μόνο μία ομάδα εστίασης. Το περιεχόμενο που προέκυψε από την ομάδα εστίασης, οδήγησε σε ενδιαφέροντα και ικανοποιητικά δεδομένα, ώστε να παραχθούν τα απαραίτητα συμπεράσματα που απαντούν τα ερευνητικά ερωτήματα της έρευνας. Παρόλα αυτά, σε μελλοντική έρευνα, θα ήταν ενδιαφέρον να ασχοληθεί μεγαλύτερο δείγμα ατόμων με απουσία όρασης, που θα οδηγήσει στη διεξαγωγή αρκετών ομάδων εστίασης, ώστε να προκύψει σύγκριση μεταξύ του περιεχομένου τους.

Η επιλογή πραγματοποίησης ομάδας εστίασης, ως μέθοδο συλλογής δεδομένων, αντί ατομικών συνεντεύξεων, στηρίζεται στο πλεονέκτημα που προσφέρει η μέθοδος ομάδων εστίασης, σύμφωνα με το οποίο, δίνεται η δυνατότητα συζήτησης μη προβλεπόμενων θεμάτων. Επιπρόσθετα, οι συμμετέχοντες αισθάνονται πιο άνετα να εκφράσουν τη γνώμη τους, λόγω του ότι η ομάδα αποτελείται από άτομα με ίδια χαρακτηριστικά. Παρόλα αυτά παρατηρήθηκε το φαινόμενο, όπου κάποιοι συμμετέχοντες δεν συμμετείχαν, η συμμετείχαν σε ελάχιστο βαθμό, σε σχέση με άλλα άτομα. Αυτό το φαινόμενο έγινε προσπάθεια να περιοριστεί σε μεγάλο βαθμό από τη συντονίστρια της ομάδας εστίασης.

Επιπλέον περιορισμοί που προέκυψαν κατά τη διάρκεια πραγματοποίησης της έρευνας, σχετίζονται με την εφαρμογή, που χρησιμοποιήθηκε από τους συμμετέχοντες στην έρευνα, για να καταγράφουν τα συναισθήματά τους. Όπως φάνηκε κατά την ανάλυση των δεδομένων που συλλέχθηκαν, από την εφαρμογή, υπήρχαν περιπτώσεις όπου δεν καταγράφηκε κάποιο συναίσθημα στα προκαθορισμένα σημεία. Το συμβάν αυτό παρατηρείται, στις δύο τελευταίες από τις έξι στάσεις, γεγονός, όπου μπορεί να στηριχθεί η πιθανότητα προβλήματος στη λειτουργία της εφαρμογής. Θέλοντας να αποτραπεί το πρόβλημα αυτό, καθ' όλη τη διάρκεια του ηχητικού περιπάτου, ερευνητικός συνεργάτης, γνώστης του σχεδιασμού της εφαρμογής, έλεγχε κάθε τόσο, για πιθανά προβλήματα στην εφαρμογή. Παρόλα αυτά ο πλήρης έλεγχος δεν ήταν δυνατό να πραγματοποιηθεί, διότι η συνεχής παρουσία του ερευνητικού συνεργάτη, θα θεωρείτο παράγοντας που θα εμπόδιζε την πλήρη προσήλωση των συμμετεχόντων, στο άκουσμα των ήχων.

Λαμβάνοντας υπόψη και τους πιο πάνω περιορισμούς, θα ήταν ενδιαφέρον και χρήσιμο να πραγματοποιηθούν έρευνες, σχετικά με τη νοηματοδότηση του ηχοτοπίου άλλων πόλεων της Κύπρου, όπως επίσης και τους δεσμούς που αναπτύσσουν τα άτομα με απουσία όρασης, με τους ηχητικούς χώρους των πόλεων αυτών. Τα αποτελέσματα από την κάθε πόλη θα ήταν ενδιαφέρον να συγκριθούν μεταξύ τους.

Μια δεύτερη έρευνα που θα μπορούσε να διεξαχθεί, είναι με συμμετέχοντες άτομα με απουσία όρασης και άτομα χωρίς κάποιο πρόβλημα όρασης, ώστε να συγκριθούν οι τρόποι που αντιλαμβάνονται και ερμηνεύουν ένα ηχοτοπίο, καθώς και οι παράγοντες, όπως οι ανθρώπινες αισθήσεις, που μπορεί να επηρεάζουν τα αποτελέσματα σε κάθε περίπτωση ομάδας ατόμων.

Βιβλιογραφία

Αγγλική βιβλιογραφία:

Braun, V. & Clarke, V. (2006) Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*. [Online]. 3 (2). p.77-101. Available from: http://eprints.uwe.ac.uk/11735/2/thematic_analysis_revised_-_final.pdf [Accessed 12th March 2014].

Casakin, H. P. & Kreitler, S. (2008) Place Attachment as a Function of Meaning Assignment. *Open Environmental Sciences*. 2(1). p.80–87.

Clark, H., Cummings, J., Etmekt-, I., Ferrington, G., Frayne, N., Kilpio, K., Schine, J. (2010) Sonic Ambiances. *The Journal of Acoustic Ecology*. 10(1).

Czink, A. (2010) Sounding Interiors: Daydream, Imagination, and the Auscultation of Domestic Space. *The Journal of Acoustic Ecology*. 10 (1). p.11-13.

Ferati, M., Mannheimer, S., & Bolchini, D. (2009) Acoustic Interaction Design through “Audemes”: Experiences with the Blind. p.23–28.

Ferrington, G. (2001) Blind Listening, *The Journal of Acoustic Ecology*. 2(1). p.3.

Herder, J. & Novotny, T. (2003) Spatial Sound Design and Interaction for Virtual Environments in the Promotion of Architectural Designs. p.3–7.

Hiramatsu, K. (2004) Soundscape: The Concept and Its Significance in Acoustics. p.205–208.

Hull, J. (2001) Sound: An Enrichment or State. *The Journal of Acoustic Ecology*. 2(1). p.10-15.

Klante, P., Krösche, J., & Boll, S. (2004) AccesSights – A Multimodal Location-Aware. *Lecture Notes in Computer Science* Volume 3118. p.287–294.

Kowalik, R., & Kwasniewski, S. (2004) Navigator – A Talking GPS Receiver for the Blind. p.446–449.

Kreutzfeldt, J. (2010) Acoustic Territoriality and the Politics of Urban Noise. *The Journal of Acoustic Ecology*. 10 (1). p.14-17.

Lahav, O., Schloerb, D., Kumar, S. & Srinivasan, M. (2012) A virtual environment for people who are blind – a usability study. *Journal of Assistive Technologies*. 6(1). p.38–52.

Marry, S. (2010) Spatial and Sonic Evaluation of Urban Ambiances. *The Journal of Acoustic Ecology*. 10 (1). p.18-21.

McElligott, J., Tower, B. & Rd, R. (2004) Designing Sound Tools and Toys For Blind and Visually Impaired Children. p.65–72.

Nicolau, H., Park, T., Jorge, J. & Guerreiro, T. (2009) Blobby: How to Guide a Blind Person. p.3601–3606.

Russell, J.A. & Pratt, G. (1980) A description of the affective quality attributed to environments. *Journal of Personality and Social Psychology*. 38 (2). p.311–322.

Russell, J.A. (1980) A Circumplex Model of Affect. *Journal of Personality and Social Psychology*. 39 (6). p.1161-1178.

Sánchez, J., Ph, D. & Sáenz, M. (2006) Three-Dimensional Virtual Environments for Blind Children. *Cyberpsychology Behaviors*. 9(2). p.200-206.

Schafer, R.M. (1977) *The Soundscape: Our Sonic Environment and the Tuning of the World*. p.3-12. Rochester: Destiny Books.

Schafer, R.M. (2005) The Sounding City. *Sensing the City*. [Online]. Available from: <http://alcor.concordia.ca/~senses/sensing-the-city-lecture-RMurraySchafer.htm> [Accessed 30th April 2014].

Schine, J. (2010) An Invitation to Listen: Emplaced Perception Through Soundwalking. *The Journal of Acoustic Ecology*. 10 (1). p.27-28.

Then, K. L., Rankin, J. A. & Ali, E. (2014) Focus group research: what is it and how can it be used? *Canadian Journal of Cardiovascular Nursing = Journal Canadien En Soins Infirmiers Cardio-Vasculaires*. 24 (1). p.16–22.

Ward, J. & Meijer, P. (2010) Visual experiences in the blind induced by an auditory sensory substitution device. *Consciousness and Cognition*. 19 (1). p.492–500.

Yang, W. & Kang, J. (2005) Soundscape and Sound Preferences in Urban Squares: A Case Study in Sheffield. *Journal of Urban Design*. 10(1). p.61–80.

Ελληνική βιβλιογραφία:

Γαζή Α. (2010) Η "εικόνα" του ήχου στο ραδιόφωνο. *Ο κόσμος της τηλεόρασης: Θεωρητικές Προσεγγίσεις, Θεωρία, Ανάλυση Προγραμμάτων και Ελληνική Πραγματικότητα*. σσ.519-536. Αθήνα: Ηρόδοτος.

Ιωσηφίδης, Θ. (2008) *Ποιοτικές μέθοδοι έρευνας στις κοινωνικές επιστήμες*. 1η έκδοση. Αθήνα: Κριτική.

Φωτιάδου, Ε. (2013) Κοινωνικές Αναπαραστάσεις των Ηλεκτρονικών Συμβούλων Ψήφου: Η περίπτωση του “Choose4Cyprus”. [Πτυχιακή εργασία]. σσ.16-33.

Παραρτήματα

Οδηγός Ομάδας Εστίασης

ΓΕΝΙΚΑ:

1. Πως σας φάνηκε ο ηχητικός περίπατος ως εμπειρία;
2. Ποια η σχέση σας με την πόλη της Λεμεσού;

ΕΙΔΙΚΑ

1. Υπήρξαν σημεία, όπου βρεθήκατε, που καταλάβατε που βρισκόσαστε, μόνο απ' τους ήχους;
2. Υπήρξε κάποιος ήχος, απ' όσους ακούσατε, ο οποίος σας έκανε να αισθανθείτε άσχημα;
3. Υπήρξε κάποιος ήχος, κατά τη διάρκεια της διαδρομής που σας έκανε να αισθανθείτε όμορφα;
4. Αισθανθήκατε σε κάποιο μέρος οικειότητα, εξαιτίας συγκεκριμένων ήχων που ακούσατε, στο μέρος αυτό;
5. Υπήρξαν κάποιοι ήχοι οι οποίοι σας μέρδεψαν και δημιούργησαν κάποια δυσκολία στο να ξεχωρίσετε που βρίσκεστε;
6. Όταν επιλέγατε, από τους άξονες συναισθημάτων, το «έντονο», τι συναισθήματα σας δημιουργούνταν.
7. Όταν επιλέγατε, από τους άξονες συναισθημάτων, το «ήρεμο», τι συναισθήματα σας δημιουργούνταν;
8. Από τα σημεία που σταματήσαμε και γενικότερα απ' τη διαδρομή, ποιο θα επιλέγατε ως ηχοτοπίο της γειτονιάς σας;

Απομαγνητοφώνηση

Λόγω ύπαρξης άλλης, υπό εξέλιξη έρευνας, δεν είναι δυνατή η προδημοσίευση της απομαγνητοφώνησης. Αν επιθυμείται η ανάγνωση του πλήρους κειμένου της απομαγνητοφώνησης, μπορείτε να επικοινωνήσετε με την Δρ. Αγγελική Γαζή.

Χαρτογράφηση συναισθημάτων

<http://aaweb.gr/locunet/site/>

